

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

LETO XXII

ŽALEC, JULIJ 1968

ŠTEVILKA 7

»Hmeljar« izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Žalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 12 N-dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišaji »Celjski tisk« Celje.

Organizirano pitanje živine na razpotju

Že več kot eno leto so delovne organizacije, ki organizirano pitajo živino v dilemi, ali naj pitajo živino, v dilemi, ali naj naj opustijo. Cene pitani živini so v tem času tako padle, da ne pokrivajo več stroškov. Pri pitanju nastaja izguba, ki jo je le težko pokriti iz dohodka drugih dejavnosti. Velika pitališča v družbeni proizvodnji so ostala prazna ali pa so se spremenila v skladišča.

Govejo živino smo iz Slovenije oz. Jugoslavije izvažali v 10 držav od tega skoraj 60 % v Italijo. Italija je kot članica Evropske gospodarske skupnosti za uvoz mesa iz Jugoslavije uvedla poleg redne carine še dodatne takse — prelevmane, ki se sicer spreminjajo od tedna do tedna in povprečno znašajo 400 Lit ali 800 S-din po kg. Zaradi tako visokih obremenitev so cene živini padle na garantirane cene in so najvišje 610.—/ko fco izvoznik. Ta cena seveda še zdaleč ne pokriva proizvodnih stroškov v družbeni proizvodnji, kjer so stroški pitanja večji kot v zasebni proizvodnji (vplivi nabave mlade živine odplačevanje investicij, večje družbene obveznosti in drugo). V kooperacijski proizvodnji se odkupne cene niso bistveno znižale, zato je proizvodna orientacija tu ugodnejša.

Vprašanje kako se orientirati, je še za proizvodnjo v družbenem sektorju odprto. To so problemi, katerih v tem času niti država ne more ugodno rešiti, četudi to pomeni velik problem kmetijstva in izpad narodnega dohodka. Naše izvozno tržišče živine in mesa je pod vplivom raznih zaščitnih ukrepov, ki jih v korist svoje lastne proizvodnje izvajajo razne gospodarske skupacije, kot je to evropska gospodarska skupnost, v katero so vključeni vsi naši največji kupci: Italija, Nemčija, Belgija itd. O teh problemih so bili celo meddržavni pogovori, pogovori v gospodarskih zbornicah, v ljudskih skupščinah, vendar je bilo vse zastoj. Hlevi so vsak dan bolj prazni. Izvoz je sicer po garantiranih cenah mogoč, vendar

pa se že danes opaža pomanjkanje kvalitetne izvozne živine, pričakovati pa je, da sčasoma živine za izvoz sploh ne bo mogoče več dobiti. Posledic tega pa v doglednem času ne bo mogoče več popraviti.

Na zvezni gospodarski zbornici je izdelan predlog programa za izvoz živine in mesa v letu 1968. Dva in dvajset izvoznih organizacij živine je ustanovilo poseben biro, ki bi v letu 1968 razpolagal z ca. 20 milijardami S-din skladov in z njimi bi pokrival negativne razlike, ki nastajajo pri izvozu. V ta fond bi prispevali proizvajalci živine 0.5 % odkupne cene, izvozniki 0.5 %, prispevek izvoznikov, ostalo pa bi se krilo iz družbenih olajšav oz. prispevka družbe in direkcije za prehrano. Ta fond naj bi omogočil, da bi se plan izvoza za leto 1968 izvršil v višini 80.000 t govejega mesa in 35.000 t žive živine. Do 31. 5. t. l. je plan izvoza bil dosežen le ca. 30 % letnega plana.

To so le nekateri ukrepi, ki še sicer niso sprejeti, vnašajo pa določen red in disciplino pri izvozu živine in mesa, tako da si vsaj naša izvozna podjetja na izvoznem tržišču medsebojno ne bodo konkurirala. Ti predvideni ukrepi pa ne rešujejo problemov živinoreje in še bo ostal naprej zelo pereč. Formiranje fonda je usmerjeno le za pokrivanje negativnih razlik cen na zunanjih trgih, kar daje proizvajalcem samo zagotovilo, da se bo živina odkupovala po garantirani ceni.

Strokovna komisija za govedorejo pri zvezni gospodarski zbornici je izdelala analizo stvarnih stroškov pitanja mladih govedi izvozne kvalitete. Iz analize je razvidno, da bi garantirane cene za teleta (odbrana), ki gredo v pitanje, morala doseči ceno 770 S-din za kilogram, a mlado pitano govedo 750 S-din. Ker se te cene ne priznajo oz. jih v izvozu in na domačem tržišču ni mogoče doseči, bo oz. je prišla posebno specializirana

družbena proizvodnja v zelo kritičen položaj, ki vodi večino organizacij v družbenem sektorju v likvidacijo pitanja živine.

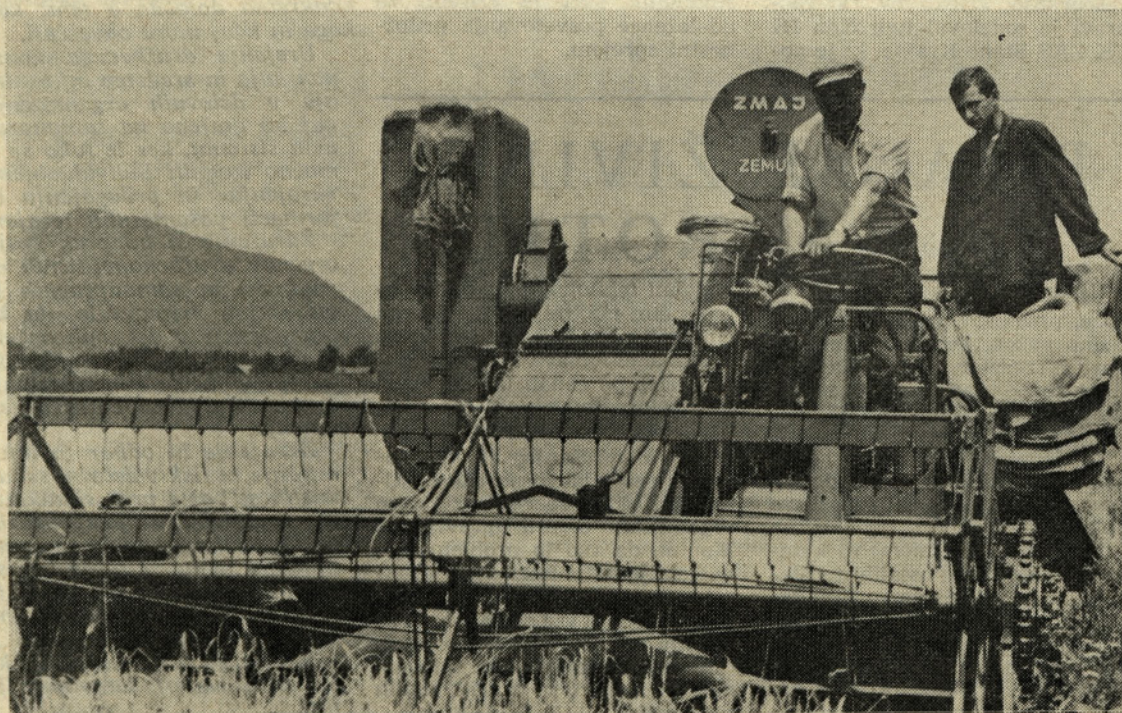
Ne glede na položaj, v katerem se nahaja danes živinoreja, menim, da je potrebno najprej, ko se odločimo za likvidacijo pitanja v naši organizaciji, temeljito in vsestransko preanalizirati in premisliti ter zlasti upoštevati naslednje:

1. da bodo morale cene živini in mesu v prihodnje porasti glede na splošno pomanjkanje in povpraševanje po kvalitetni živini za domačo prehrano in tudi izvoz;

2. z likvidacijo živinoreje v našem podjetju zmanjšamo tudi lastno proizvodnjo hlevskega gnoja, brez katerega pa hmeljarstvo skoraj ne more, nabava izven podjetja pa bo zaradi likvidacije živinoreje otežkočena in cene sorazmerno visoke;

3. Vprašanje izkoriščanja proizvodnih kapacitet — krmske

(Nadaljevanje na 2. strani)

Žetev je v polnem. Zaradi suše nam bo nasula mnogo manj zrnja.

1968/90

IZDAJALSKA PRAVILNICA

GLASILA PODJETIJ SO DOBILA SVOJE ZDRUŽENJE

PETINDVAJSETEGA MAJA JE BILO V DOMU DRUŽBENIH ORGANIZACIJ V MARIBORU POSVETOVANJE UREDNIKOV GLASIL DELOVNIH ORGANIZACIJ, NA KATEREM JE BILO USTANOVLJENO ZDRUŽENJE NOVINARJEV IN ORGANIZATORJEV INFORMIRANJA V DELOVNIH ORGANIZACIJAH, KI BO DELOVALO V OKVIRU DRUŠTVA NOVINARJEV SLOVENIJE.

Posvetovanje so sklicali republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, mestni sindikalni svet Maribor, izvršni komite Zveze komunistov Slovenije, mestna konferenca ZK Maribor in društvo novinarjev Slovenije. Posvetu so dali poseben poudarek tudi gostje: predsednik republiškega sveta sindikatov Slovenije Tone Kropušek, član IK CK ZKS Stane Krajnc, sekretar mestne konference ZKS Slavko Soršak, podpredsednik mestnega sindikalnega sveta Slavko Ožbolt, predstavniki republiške konference SZDL Slovenije ter drugi udeleženci.

Mitja Švab, član pripravljalnega odbora, je v uvodnem referatu prikazal vlogo in položaj glasil v delovnih organizacijah. Udeleženci posvetovanja so tovariša Švaba še dopolnili v razpravi, v kateri so nanizali vrsto problemov, s katerimi se srečujejo pri svojem vsakdanjem delu, posebno o statusu urednika in nerazumevanju vodstev in organov samoupravljanja za obveščevanje kolektivov. V razpravi je sodeloval tudi član IK CK ZKS Stane Krajnc, ki je go-

voril o pomembnosti sredstev informiranja v delovnih organizacijah, o tem kako močno orodje so lahko, če opravljajo svojo nalogo tako, kot to ustrezajo delovnim organizacijam v sedanjem času.

Dušan Rebolj je prebral referat o pomenu in funkciji bodočega združenja. Po podatkih izhaja danes v Sloveniji 220 glasil v nakladi 250.000 izvodov. Ta podatek nas opozarja na nujnost organiziranega dela tistih, ki ta glasila urejujejo. Združenje naj bi nudilo svojim članom moralno podporo in strokovno pomoč ob podpori katedre za novinarstvo pri visoki šoli za politične vede v Ljubljani, centra za raziskovanje javnega mnenja pri isti ustanovi in podobnega centra pri republiškem sindikatu Slovenije.

Združenje je sprejelo program svojega dela in izvolilo svoj odbor in odbor za informiranje in tisk pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije. Mestni sindikalni svet je priredil za udeležence posvetovanja priložnostni sprejem.

PITANJE ŽIVINE NA RAZPOTJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

baze, prostorov, hlevov — je izredno važno, ker se od teh osnovnih sredstev morajo plačevati družbene obveznosti ali so kapacitete izkoriščene ali ne.

4. Končno pa smatramo, da je zaposljevanje delavcev tudi važno vprašanje v tem obdobju, ker so druge možnosti zaposlitve delavcev omejene.

To so nekateri momenti katere moramo poleg ostalih upoštevati, ko se odločamo za likvidacijo pitanja. Če se odločimo za nadaljevanje pitanja, pa menim, da moramo proizvodnosti posvetiti še več pozornosti kot dosedaj, to se pravi, da moramo obdržati res samo tista pitališča, kjer so podani pogoji pitanja po

podobni tehnologiji tako, da bomo s čim nižjimi stroški dosegli čimvečji prirastek. Od izrednega pomena je nabava res prvovrstnih telet po cenah, ki odgovarjajo splošnemu nivoju cen živine.

To so vprašanja, ki jih morajo z vso odgovornostjo v najkrajšem času razrešiti za našo organizacijo organi upravljanja. Menim, da vso to problematiko ne jemljemo v tako ostri obliki v kooperacijskem sektorju. Nujno je ukreniti vse potrebno, da se pitanja mlade živine v kooperaciji nadaljujejo z garantirano nakupno ceno v okviru danih možnosti.

Žvar Ernest
dipl. oec.

Sklepi sprejeti na skupščini združenja novinarjev in organizatorjev informiranja v delovnih organizacijah

Vse večje število delovnih kolektivov in organov upravljanja spoznava, da je nujno zagotoviti najbolj objektivno obveščanje članov o delu organov upravljanja, družbenopolitičnih organizacij, o vseh dogajanjih s področja življenja in dela v delovni organizaciji. Da bi dejavnost vseh činiteljev bila čimbolj povezana, usmerjena in organizirana, sprejema ustanovna skupščina združenja novinarjev in organizatorjev informiranja v delovnih organizacijah naslednje sklepe:

Glasila delovnih organizacij in druge oblike komuniciranja v delovnih organizacijah se morajo zavestno razvijati v smeri, da bodo neposredni proizvajalci vedno manj objekt informiranja in vedno bolj njegov aktivni subjekt.

Komuniciranje v delovnih organizacijah naj bo grajeno na osnovi samoupravnega dialoga med enakopravnimi subjekti, v katerem naj bo informiranje le del procesa družbenega komuniciranja, kajti če hočejo biti delavci dejanski samoupravljalci, morajo biti informirani o vsem. Zato ni odveč, da tudi v statute delovnih organizacij vnesemo konkretna določila o tem: kdo, koga in kdaj mora obveščati.

Urejanje družbenega komuniciranja in sredstev informiranja v delovnih organizacijah naj bo grajeno na samoupravnem sistemu, ker le tako se je možno izogniti individualnemu »krojenju« in prilagajanju informacij posameznim težnjam.

Združenje si bo prek svojih organov družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih teles trajno prizadevalo, da komuniciranje v delovnih organizacijah preraste v resnično samoupravljalško komuniciranje, grajeno na javnem družbenem mnenju.

Združenje in odbor za informiranje in tisk v delovnih skupnostih se bosta prek sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij zavzemala za samoupravno komuniciranje (ne samo informiranje) ter, da v statutih delovnih organizacij dobi komuniciranje svoje mesto in vlogo, ki ga terja nadaljnji kakovostni razvoj samoupravljanja.

Odbor za informiranje in tisk v delovnih skupnostih pri re-

publiškem svetu Zveze sindikatov za Slovenijo bo deloval na področju informiranja zaposlenih v delovnih skupnostih in skrbel, obravnaval ter predlagal izboljšave glede položaja in vsebine sredstev informiranja. Hkrati bo seznanjal urednike glasil s političnimi dogajanjmi v sindikatu, Zvezi komunistov, Socialistični zvezi, Zvezi mladine ter drugimi pomembnejšimi prizadevanji naše družbe.

Združenje si bo s pomočjo Društva novinarjev Slovenije in prek ustreznih izobraževalnih institucij prizadevalo za stalno strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje kadrov, ki v delovnih organizacijah skrbijo in odgovarjajo za samoupravno komuniciranje, da bo le-to čimbolj izkoriščeno in resnično služilo nadaljnjemu kakovostnemu razvoju glasil delovnih organizacij.

Sindikati in Zveza komunistov v delovnih organizacijah morajo zastaviti vse svoje sile, da bi bila vloga tiska v delovnih organizacijah in informiranja vsakodnevna potreba in nujnost vseh zaposlenih.

Člani združenja se bodo zavestno zavzemali, da bodo prek sredstev obveščanja v delovnih organizacijah resnično objektivno obveščali javnost. Pri tem delu naj jih vodi in usmerja kodeks jugoslovanskega novinarstva ter zakon o tisku.

Člani združenja prevzamejo vse moralne in politične obveznosti, ki jih nalaga kodeks jugoslovanskega novinarstva. Pri svojem delu se bodo člani združenja trajno zavzemali za uresničevanje načela javnosti, ki jih proklamira naša ustava.

Z vso doslednostjo si je treba prizadevati za preprost in razumljiv način pisanja ter za čistost slovenskega jezika. Na to naj zlasti pazijo odgovorni uredniki glasil v delovnih organizacijah. Odločno je treba odklanjati tujke ali popačenke.

Skupščina združenja novinarjev in organizatorjev informiranja v delovnih organizacijah predlaga uredniškemu odboru, da v svojih glasilih poročajo o delu današnje skupščine ter seznanijo člane svojih kolektivov s sprejetimi sklepi.

DAN HMELJARJEV

praznovali bomo 3. in 4. avgusta

PRIPRAVLJALNI ODBOR SE JE SESTAL V ŽALCU 7. 6. 1968 NA SVOJO PRVO SEJO. PRIREDITELJA ŽE ŠESTEGA PRAZNOVANJA HMELJARJEV STA POSLOVNO ZDRUŽENJE »STYRIA« IN TURISTIČNO DRUŠTVO BRASLOVČE.

Dekleta na lanskem praznovanju hmeljarjev

V soboto, 3. avgusta, popoldne bo ogled hmeljarskega muzeja in Inštituta za hmeljarstvo v Žalcu, s terase Hmezada pa bo možen ogled doline.

Velik zbor slovenskih hmeljarjev bo tega dne ob 20. uri v hmeljarskem domu v Žalcu. Izvoljen bo hmeljarski starešina, zaslužnim hmeljarjem bodo podeljena priznanja. Izmed mladih hmeljark, ki jim je do tega, da se hmeljarska nošnja vedno bolj uveljavi, bo izbrana za princeso najprikupnejša. Žirija, ki jo bodo sestavljali strokovnjaki za nošnje, umetnik, gledališčnik in hmeljarji, bo ta večer res izbrala princeso, a jo bo imenovala šele naslednji dan ob 15. uri popoldne na prireditvenem prostoru v Braslovčah.

Zakaj ta sprememba? Mnogi, mnogi hmeljarji in še več drugih ljudi je že leta sem izražalo željo: Ne želimo videti samo princesko in originalnost njene hmeljarske nošnje, ampak vsa dekleta. Po njih si želimo dekleta vzeti zgled, da si bomo tudi tista, ki se ne potegujemo za najvišji naslov »hmeljske princese« za dan hmeljarjev in za druge slovesnosti, skrojila primerna oblačila s hmeljskimi simboli. Želja prirediteljev pa je še popolnejša. Vsa dekleta, ki so do sedaj že sodelovala pri izboru, bi naj v svojih hmeljarskih oblačilih prišla na prireditev v Braslovče. Kako čudovito bi bilo, če bi si tudi hmeljarji vseh starosti vzeli vzgled po starešini in se udeležili praz-

novanja že letos v temnih hlačah — morda iz žameta —, beli srajci — po možnosti iz domačega lanenega platna — z lepo vezeno kravato, ki jo lahko naročite pri uredniku Hmeljarja in s slamnikom ali brez njega.

Mnenja sem, da je že čas, da se po 100 letih hmeljar zave svojega težkega stanu in ga prav z nošnjo ovekoveči v zgodovini svojega naroda.

Najprijetnejše pa bo družabno srečanje hmeljarjev.

Nedeljski spored bo potekal takole:

ob 6. uri — budnica po dolini;
ob 9. uri — odhod kolone avtomobilov s starešino in kandidatkami za princeso izpred Hmezada v Žalcu v Braslovčeh;

ob 10. uri — povorka skozi trg Braslovče. Na prireditvenem prostoru predaja starešinstva in pozdrav tekmovalcev;

ob 11. uri — tekmovanje obiralk in štangarjev;

ob 14. uri — povorka prikazov iz hmeljarstva skozi trg Braslovče na prireditveni prostor, kjer bodo ocenjeni;

ob 15. uri — govor novega hmeljarskega starešine (za letos je predlagan hmeljar Podgoršek Avgust iz Šmartnega ob Paki), proglasitev hmeljske princeske, razglasitev rezultatov tekmovanja in podelitev nagrad.

Godba na pihala bo cel dan sodelovala v Braslovčah.

Hmeljarski starešina bo dekletom, ki bodo sodelovala pri izboru za princesko, priredil opoldne slavnostno kosilo.

Zaželeno je, da v povorki prikazov iz hmeljarstva sodeluje poleg številnih domačih vprežnih voz tudi več voz oddaljenejših hmeljarjev in organizacij izven doline. Najoddaljenejši lahko svoje prikaze uredi na traktor-skih prikolicah ali kamionih.

Sodelujočim v povorki s prikazi iz hmeljarstva bo podeljenih 7 nagrad, in sicer 500,00 din, 350,00, 200,00, 150,00 in 3 po 100,00 din; štangarjem in obiral-

kam pa bodo podeljene po 3 nagrade in sicer 100,00, 80,00 in 50,00 din.

Avgustovska številka revije »Sodobno kmetijstvo« bo posvečena hmeljarstvu in hmeljarskemu prazniku. Naročite jo lahko pri Kmečkem glasu, Ljubljana, Miklošičeva 4.

Na seji je bilo izvoljenih pet pododborov za izvedbo te velike manifestacije hmeljarstva. Pripravljalni odbor pričakuje popolno razumevanje hmeljarjev in njih pomoč pri delu.

Vy

Obiralke so končale s tekmovanjem in sedaj čakajo na odločitev komisije in podelitev nagrad

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Obvestilo zavarovancem!

Novi predpisi o zavarovalstvu, ki veljajo od 1. 1. 1968 dalje so končno odpravili strogo zaprtost teritorialnih mej in omogočili zavarovancem, da povsem svobodno in brez kakršnih koli posledic samostojno odločajo pri kateri zavarovalnici bodo sklenili zavarovanje, upoštevajoč kvaliteto in ažurnost usluge.

Zavarovanci lahko sami izbirajo pri kateri zavarovalnici bodo sklenili tudi posamezne vrste zavarovanj. Z oziroma na to ne more nobena zavarovalnica vezati sklenitve zavarovanja pri isti zavarovalnici. Torej je zavarovanje hmelja sklenjeno preko Kmetijskega kombinata Žalec veljavno ne glede na to s katero zavarovalnico je zavarovanec — kooperant sklenil požarno zavarovanje. V kolikor zastopniki katere zavarovalnice trdijo drugače, zavražajo s tem zavarovance samo v zmoti.

Preden se odločite komu boste zaupali v zavarovanje sebe in svoje premoženje, se posvetujte z našimi zastopniki.

Se priporoča ZAVAROVALNICA MARIBOR s poslovno enoto v CELJU, Gledališka 2 II, in sodelavci na vašem področju.

SINALCO *izročena namenu 5. junija*

Predstavnik tvrdke Sinalco gospod Willée je ob otvoritvi dejal:

Spoštovani gostje, dragi sodelavci!

Ob otvoritvi tovarne, ki je zrasla v rekordnem času 90 dni, ugotavljam dvoje:

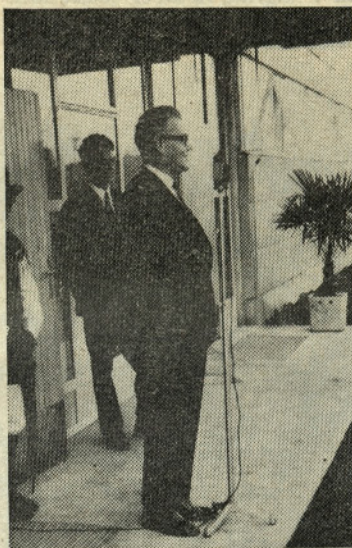
Tovarna je plod uspešne mednarodne kooperacije in čez nekaj trenutkov bomo napolnili prvo steklenico Sinalce. Skupna naloga je izvršena uspešno in vzorno. Ponosni smo, da nudimo svetu Sinalco — okusno, dobro in osvežujočo pijačo.

Direktor KK Žalec, dipl. ing. Milovan Zidar je ob otvoritvi Sinalce spregovoril o potrebah, ki so nas silile v gradnjo tovarne osvežujoče in brezalkoholne pijače in pozdravil številne goste

Predsednik občinske skupščine Žalec Joško Rozman je prerezal trak in tako izročil tovarno svojemu namenu

Gospod Willée med govorom

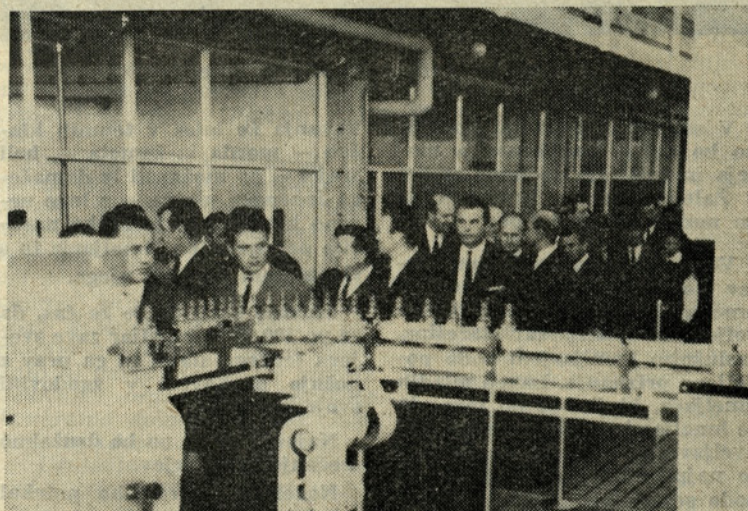
Prijateljstvo je rodilo napredek in uspeh, čigar dokaz je ta lepa stavba pred katero smo slovesno zbrani.

V spomin na ta prijeten in slovesen dogodek ter v znak prijateljstva poklanjam obratu projekcijski aparat.

Prisrčno se zahvaljujem vsem sodelavcem pri gradnji. Novi tovarni pa želim uspeh v prihodnosti!

Številni gostje pred Sinalco ob otvoritvi

Gostje si ogledujejo notranjost polnilnice

Tako so uniformirani vozniki in sovozniki posebnih kamionov za razvažanje Sinalce

KMETIJSKI KOMBINAT ŽALEC obrat »MESNINE« Celje

razpisuje za šolsko leto 1968/1969 14 učnih mest:

a) za mesarja	6 učnih mest
b) za izdelovalca mesnih izdelkov	4 učna mesta
c) za prodajalca sekača	4 učna mesta

Pogoji za sprejem v uk pod a, b, c so naslednji:

Kandidat mora končati osemletko, doseči zadovoljiv rezultat testiranja in biti fizično ter psihično sposoben.

Prošnje za sprejem v uk sprejema kadrovska služba obrata »Mesnine« Celje do 10. julija 1968.

Strokovni pogovori in nasveti

Približala se je žetev

Glede na sušo, ki je močno prizadela žita povsod po naši širši domovini, bomo morali z vso pozornostjo popraviti tisto, kar smo kljub suši uspeli pridelati. Deževje zadnje dni maja in v prvi polovici junija je sicer ugodno vplivalo na formiranje semena, na težjih tleh je prišlo celo do poleganja, vendar ni bilo mogoče nadoknaditi vsega zamujenega.

Da bi poželi naša žita s čim manjšimi izgubami, moramo usmeriti vse priprave v temeljito popravilo kombajnov. Le-ti ne smejo puščati zrn na njivi. Končen uspeh v pridelovanju žita je mnogokrat odvisen od uspeha žetve. Seveda, vsega, kar smo zagrešili med letom pri agrotehniški oskrbovanju žita, ne moremo popraviti, vendar lahko s slabimi kombajni in s slabo organizirano žetvijo uspeh zmanjšamo na minimum. Žetev mora trajati čimkrajši čas ob optimalnih vremenskih razmerah.

Pri žetvi že precej let uporabljamo kombajne manjših kapacitet, zato nastajajo na tem področju v zadnjem času vse večje kvaliteten spremembe. Vse bolj prodirajo na naša polja, posebno tam, kjer imajo njive z veliko površino, kombajni s površini primerno kapaciteto. Povsod pri nas so do sedaj prevladovali kombajni tipa Zmaj 780 in manjši 630. Na naših največjih kombinatih pa se 1 — 2 leti nazaj vse bolj uveljavljajo tako imenovani »visoko produktivni« kombajni kot: John Dere tip 730, Claas — Senator, Zmaj — Univerzal. Prvi trije spadajo v skupino do sedaj največjih z velikim delovnim učinkom. Vsi veliki kombajni imajo »bunkerje« za zrno v razsutem stanju, kar se vse bolj uveljavlja, saj odpade embalaža, enostavnejše je spravilo v sušilnico ali silos, poleg tega pa je nakladanje iz kombajna na vozilo z elevatorjem, brez delovne sile zelo efektno in hitro. Slama pada na zemljo v redi cela ali pa jo kombajn razseka in raztrosi. Vsi ti kombajni

ni imajo tudi priključek za obiranje koruze.

Se pred nedavnim si nismo mogli predstavljati konstrukcije stroja, ki bi imel tako velik delovni učinek, ker nam je žetev vedno predstavljala veliko skrb. Že v letu 1966 so veliki kombajni poželi ob optimalnih pogojih tudi 2 halh. Če ta učinek primerjamo z učinkom starih kombajnov, vidimo, da požanje 3- ali celo 5-krat več.

Tudi v kvaliteti dela so močno izpopolnjeni, saj je žito čisto in nepoškodovano. Poleglo žito tem kombajnom ne predstavlja velike ovire, ker imajo na prednjem delu, tik pred kosom montirane posebne dvigovalce poleglo slame.

Kot pri žetvi žita, se tudi pri obiranju koruze mnogokrat srečujemo s slabimi delovnimi pogoji zaradi premočne vlažnosti. Konstruktorji so mislili tudi na to, saj kombajn opravlja obiranje in robkanje koruze zelo kvalitetno tudi do 30 % vlage.

Tovarna Claas je letos dala na trg tudi specialni kombajn Claas — Senator — Telematic. Stroj je kombiniran na daljinsko upravljanje s pomočjo radiovalov. Seveda so takšni stroji zelo dragi, so pa zanimivi s stališča velikega napredka tehnike.

Tudi KK Žalec je letos nabavil nov kombajn tipa John Deere 730 s priključkom za obiranje koruze 434 in prikolico za prevoz hedro — žitne naprave. Že letos bomo torej lahko sami ugotavljali dejanski učinek, kvaliteto materiala in kvaliteto dela tega velikana v moderni agrotehniko.

Poljanec

Obnašanje krav na paši

V časovnem obdobju od sredine aprila do konca oktobra običajno pasemo goveda dvakrat dnevno — dopoldan in popoldan. Dolžina dnevne paše se ravna po letnem času, vendar pa časovne meje niso ostre, razen paše spomladi, ko se krave pasejo neprekinjeno. Na paši mulijo krave najprej travo pred seboj, pozneje s strani, da bi dobile travo, ki jim najbolj prija. Krave odgriznejo travo do višine 3 do 5 cm, redkeje nižje, če pa je trava krajša, je potemtakem gibanje krav večje. Na paši se

zadržujejo krave zjutraj ali v vetrovnem in deževnem vremenu skupaj, če pa je soparno se skupina razbije, krave se v tem primeru bolj gibljejo in so nemirne.

Paša dopoldan je izdatnejša, ker je število odgrizov v 1 minuti večje kot je to popoldan. Zanimivo je tudi, da je največje število odgrizov v prvi uri paše, nato to število naglo pada. Sam odgriz traja 30—40 sekund, nato šele govedo oblikuje zalogaj in ga požre.

Število odgrizov dopoldne
(povprečje in razmah)

59
(42—76)

Število odgrizov popoldne
(povprečje in razmah)

42
(26—58)

Dolžina kontinuirane paše pa je odvisna tudi od starosti trave. Mlado travo, visoko 10—15 centimetrov lahko žro neprestano tudi celo uro, če niso žejne ali pa jih ne nadleguje mrčes (muhe, obadi), za kar pa so občutljivejše mlade živali.

Pri prvi paši se krave zelo različno obnašajo, skorajda so neubogljive. So nemirne, skačejo, se valjajo in tudi lovijo se med seboj, skratka obnašajo se, kot da se ne znajo pasti.

Obnašanje krav v prvih treh dneh paše:

Število opazovanih
krav

Prvi dan paše
se pase

Drugi dan paše
se pase

Tretji dan paše
se pase

100 krav

55 krav

86 krav

100 krav

Iz izkušenj vemo, da krave ne žro rade vsako travo. Mlade živali imajo posebno v prvem tednu paše rajši višjo travo, dočim starejše iščejo nižjo — posebno deteljo. Po enem tednu tudi mlade živali posnemajo starejše krave in žro travo, ki je nižja od 20 cm.

Mlade živali so za razliko od starejših mnogo bolj oprezne. Vsakemu novemu predmetu se previdno približajo, ga ovohajo ali polizejo.

Krave se pri medsebojnem spoznavanju poslužujejo vida, vonja in sluha in se pri tem oglasijo z značilnim glasom.

Goveda se rada ližejo, sama se ližejo nad repom, po vimenu in po srednjih delih telesa, medtem ko druga drugo liže po glavi, vratu in plečki. Zelo rade pa se podrgnejo ob steber, deblo ali ograjo.

Krave se tudi med seboj lovijo, ali nekaj sekund ali celo nekaj minut. Zelo pa so izpostavljene boju novo prispela go-

veda v prvih dveh dneh. Pri tem zelo rade nastanejo razne poškodbe, rane na vimenu in koži (ostri rogovi). Močni udarci v trebuh pa povzročajo zvrnavanje.

Posebno nemirne pa so krave, ki se gonijo, ker z ovohavanjem in skoki motijo med pašo ostalo čredo.

Mlečnost pri pašnem govedu v prvih treh dneh pade za približno 10 %, četrti dan pa je že normalna ali pa celo večja.

Ob koncu nekaj priporočil:

— Prehod iz hlevske na pašno vzrejo naj bo počasen in naj traja 3 dni.

— Pred izgonom na pašo daj govedu malo sena (1—2 kg).

— Parklji morajo biti pravilno obrezani in očiščeni.

— Goveda poskropi ali posipaj s sredstvi proti mrčesu (muhe, obadi, komarji, uši itd.) — 2-krat tedensko!

— Goveda, ki se gonijo, ne puščaj na pašo!

(Nadaljevanje na 6. strani)

Živinozdravniška dežurna služba

ZA MESEC JULIJ 1968

4/VII-68 FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče tel. 72-027

7/VII-68 LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold tel. 72-201

14/VII-68 OCVIRK Franc, dipl. vet., Vransko tel. 7

21/VII-68 OCVIRK Franc, dipl. vet., Vransko tel. 7

22/VII-68 OCVIRK Franc, dipl. vet., Vransko tel. 7

28/VII-68 FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče tel. 72-027

Dežurstvo prične v soboto ob 12. uri in traja do ponedeljka do 7. ure zjutraj.

VETERINARSKA POSTAJA
Ž A L E C

Kooperacijska proizvodnja brojlerjev pri KK Žalec

Proizvodnja brojlerjev pri KK Žalec se odvija že od leta 1964. Največji porast je dosegla v letu 1966 z letno zmogljivostjo 1.000 ton žive teže. Zaradi poostritve kriterijev, malih kapacitet in slabših finančnih rezultatov je v letu 1967 odpadlo 16 kooperantov.

Vsled prenehanja proizvodnje nekaterih kooperantov se je povečala proizvodnja pri drugih. Danes je v kooperacijski proizvodnji brojlerjev 40 kooperantov s skupno kapaciteto 160.000 kom. v enem turnusu, oziroma povprečno kapaciteto 4.000 kom.

tam, kjer ni bilo dovolj delovne sile z ozirom na kapacitete. V vseh pitališčih je tekoča voda, urejeno je ogrevanje z vodo in le 7 kooperantov nima ventilacijskih naprav. To se odraža vidno pri rezultatih pitanja. Kljub temu so še zaradi različ-

je visok in je posledica različnih obolenj v pitališčih. Šestdeset odstotkov od celotnega konfiskata je zaradi obolenj po CRD in 3 primeri obolenja za limfosarkomatozo, kar močno slabi finančni rezultat kooperanta.

V kolikor bo uspelo znižati odstotek manjvrednih piščancev in konfiskata v klavnici z bolj-šim delom vseh partnerjev, se bodo izboljšali tudi finančni rezultati in viden bo uspeh pri nadaljnjem delu.

Pristovšek Radko

S kakšnimi stroji opremljamo naše kmetije

Kljub problemom, ki tarejo naše kmetijstvo, se vendarle kmetje hitro opremljajo s stroji, včasih tako hitro, da strokovna služba ne more slediti vsem novostim na trgu kmetijskih strojev in uspešnemu vsiljevanju trgovskih potnikov vse vrste mehanizacije.

Celo Kmečki glas, med kmeti najbolj razširjeni in brani časopis, ima na svojih straneh več trgovskih reklam in oglasov za stroje različnih znamk, kot za strokovne članke o tem, kakšni stroji bi bili najbolj primerni za slovenskega kmeta.

Zakaj kupujemo stroje?

Pri nakupu si moramo zastaviti najprej to vprašanje!

Osnovna razloga nakupa sta:

1. S strojem nadomestimo delovno silo, ki nam je manjka in jo je treba sicer najeto drago plačati. Najbolj značilen primer je košnja.

2. S strojem si olajšamo najtežje in najbolj utrujajoče delo, čeprav ne porabimo zanj nič manj časa, kot brez stroja. Značilni primer je molža (molzni stroj z enim vrčem oziroma enoto).

Nista pa to edina razloga za nakup.

obresti	58.100	
delo	13.750	
popravila, gorivo, olje, obraba	21.625	(ca. 750 na uro)
	93.475	

Usluge za 27,5 ur po 1.500 S-din
Razlika

41.250
52.225

Ta račun velja v celoti samo, če lahko z najeto kosilnico opravimo delo enako kvaliteto. To pomeni, če lahko pokosimo na svojem travniku ob istem času kot si jih s svojo. Če pa to ne velja, se seveda povečajo stroški zaradi zmanjšanja kvalitete spravljene mrve.

Tako se moramo odločiti pri nakupu vsakega stroja, naj gre za škroplilnico, obračalnik ali kaj drugega.

Če ima stroj veliko delovno sposobnost (da v kratkem času opravi veliko dela) ni niti nujno niti pametno, da ga kupi in

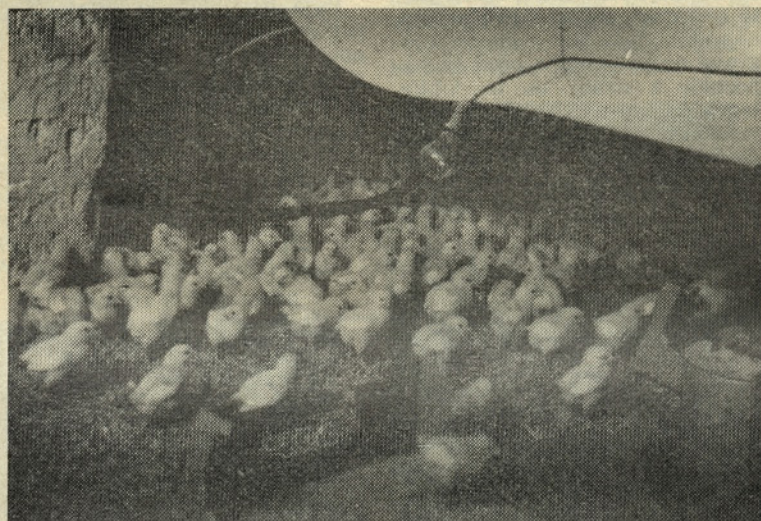
Ko kupujemo stroj, se moramo dobro zamisliti, koliko se nam bo izplačal nakup. Važno je vedeti predvsem ali se nam z nakupom dohodek poveča ali zmanjša. Vsak stroj ima svojo vrednost, ki se nam bi obrestovala, če bi imeli zanj izdani denar v hranilnici. Če stroj ni dobro izkoriščen, se nam rado zgodi, da so obresti višje kot stroški za usluge, ki nam jih opravi kdo drug.

Primer: Kmetija s 3 ha košnih površin rabi na leto, če kosijo travnike 2—3-krat 25—30 ur (povprečno 27,5 ur) za košnjo.

Če stane ura košnje po 1.500 S-din, je za 27,5 ure 41.250 din, če pa odštejemo še to, da dela namesto nas kdo drug 27,5 × 500 (košnja je tudi s kosilnico težko delo) zneso to 13.750, ostane komaj 27.500 S-din.

Obresti za kosilnico BCS — nova — 830.000 × 7 % znašajo 58.100 din. Obresti se z obrabo znižujejo, a počasi.

Zaključek po računih je enostaven. Če kosimo s svojo kosilnico imamo naslednje stroške:

Komaj pred dnevi vseljeni piščanci pri Orešnik Stanku v Podgori na Dobrovljah

v enem turnusu pri kooperantu. V 11 pitališčih presega povprečje vselitve 6.000 kom. V teh 11 pitališčih se spita 50 % celotne proizvodnje. V nekaterih večjih pitališčih smo v letu 1966 in 1967 vgradili krmilne naprave in prezračevalne naprave; predvsem

nih vzrokov prodori obolenj za CRD, ki povzročajo pretežni del škode v izpadih pri proizvodnji. Kljub zadostni in ustrezni ventilaciji se izpostavlja jata zaradi nepazljivosti rejcev in drugih dejavnikov različnim negativnim stresom, ki povzročajo obolenje CRD. To so nenadne temperaturne spremembe, različna krma, izpadi električne energije in v glavnem neprilaganje ventilacije trenutnim potrebam (posebno v zimskem času). Rezultati pitanja so razvidni iz naslednjih podatkov:

oddano piščancev 464.000 kom.
povprečna živa teža 1,54 kg
povprečna klana teža 1,18 kg
manjvrednega mesa 6,2 %
polnovrednega mesa 93,8 %
in konfiskata, 1,2 %
ki pa ni vštet v skupni teži.

V preteklem letu kapacitete pitališč niso bile polno izkoriščene, to pa zaradi slabe tržne situacije v preteklem letu in zmanjšanja proizvodnje na zahtevo klavnice. Povprečna teža bi bila primerna vendar je čas pitanja za to težo najmanj 4 dni predolg. Zaradi tega je tudi kakovost kljub razmeroma dobri povprečni teži še nezadovoljiva. Odstotek manj vrednega mesa

(Nadaljevanje s 5. strani)

— Krava, ki sesa drugo, ne spada v čredo, temveč jo pasi posebej, ali pusti v hlevu!

Dohode na pašo primerno uredi, da si krave ne bodo poškodovale parkljev!

— S pašnika odstrani vse ostre predmete (žico, steblo, železo, konzerve), da preprečiš poškodbe na vimenu!

— Popili ali odžagaj konice rogov pri govedu!

— Živine na paši ne vznemirjaj po nepotrebnem (psi, hrup, razni tuji predmeti tid.)!

— Nudi govedu vodo že na paši, ali v hlevu po prihodu!

— Če je krava napeta, naj se čimveč giblje zali jo z apneno vodo ali žganjem in kliči pomoč!

— Uskladi dolžino paše z vremenom, letnim časom in travno rušo na pašniku!

dr. V. T.

uporablja en sam. Izkušnje v skupinski uporabi strojev tudi pri nas celo v Savinjski dolini niso nove. Zlasti pa so takime novane strojne skupnosti doživele širok razmah v zadnjem času v Avstriji ter na Bavarskem.

Odgovorna in zahtevna naloga je svetovati nakup stroja. Zanj velja še kako pregovor, dvakrat premisliti in enkrat kupiti. Kmetijski inštitut Slovenije se je te naloge lotil in je delo na osnovi lastnih, delno tujih izkušenj izdelal naslednji predlog:

(Nadaljevanje na 7. strani)

OSNUTEK PREDLOGA STROJNE OPREME ZA PODROČJA Z NAGIBOM TERENA DO 25 % — TRAVNO-ZIVINOREJSKE KMETIJE

št. Tek.	Vrsta dela	ZASEBNA LAST vrsta stroja	LAST SKUPINE KMETOV vrsta stroja
1. Vleka		Dvoosni traktor ZETOR 2511	
2. Košnja		Bočna kosilnica Mörtl ZET 201-Y/40	
3. Priprava sena		Zgrabljajnik-obračalnik Heublitz	
4. Transport sena		Zbiralne vile Heupack	Pobiralna prikolica LW 16, 19, 20, 21 (21 K)
5. Trošenje min. gnojil		Pobiralna prikolica LW 16	
6. Paša		VICON (drugi še v odbiri)	
7. Dosuševanje sena		Akumulatorska ali mrežna elek. ograja	
8. Gnojenje z gnojnico in gnojevko		Doma izdelano sušilno ogrodje za dosuševanje sena ventilator 4 KW SIEMENS	
9. Molža		Molzni stroj ALFA LAVAL do 10 krav kanta, nad 10 krav ALFA LAVAL mlekovodni sistem	Sod za gnojnico in gnojevko CREINA

OSNUTEK PREDLOGA STROJNE OPREME ZA PODROČJE Z NAGIBOM NAD 25 % (hribovito področje, brez poti ali za male obrate, ki traktorja ne premorejo)

Tek. št.	Vrsta dela	ZASEBNA LAST vrsta stroja	PRIPOMBE
1. Vleka in prevoz		Vprega	
2. Košnja		Ročna mot. kosilnica BCS, Alpina, Vogel & Noot RN	Visoka storilnost, priključki za pripravo sena
3. Košnja + priprava sena		Garnitura Heuwisel (Vogel & Noot)	Os. stroj + kosilnica + grablje + trosilec min. gnojil
4. Zrivanje in zbiranje sena		Deska za zrivanje na motornih strojih Vogel & Noot	
5. Paša		Baterijska ali mrežna električna ograja	
6. Dosuševanje sena		Doma izdelano sušilno ogrodje za dosuševanje sena, ventilator 4 KW SIEMENS	
7. Gnojenje z gnojevko		Stabilna pumpa za gnojevko	
8. Molža		Molzni stroj ALFA LAVAL do 10 krav kante, nad 10 krav ALFA LAVAL mlekovodni sistem	

1. Predlog za nižinske kmetije, kjer je zastopanih v kolo-barju precej okopavin in žit;

2. predlog za kmetije, ki se ukvarjajo pretežno z živinorejo — v hribovitem svetu do nagiba 25 %, kjer je še možno uporabljati traktor;

3. predlog za hribovske kmetije, kjer ni zaradi strmine možna uporaba traktorja.

Ta groba delitev ne zajema sadjarskih in vinogradniških ter vrtnarskih kmetij.

Vsi stroji v predlogu so razmeščeni na sektor lastništva v tri grupe:

1. Vse stroje, ki jih kmet potrebuje vsak dan oz. pogosto, naj ima sam. Sem sodijo traktor, plug, brana, kosilnica, stroji za pripravo sena;

2. Stroji s kratkotrajno sezonsko uporabo naj bodo v skupinski lasti. To velja za setvene stroje, stroje za gnojenje, za predsetveno obdelavo, samonakladalne prikolice;

3. Določena opravila kot so varstvo rastlin ali žetev žit naj prevzema le strojni park zadruga ali kombinata.

Čim bolj je kmet oddaljen od sosedov ali zadruga, tem bolj je navezan sam nase in svojo mehanizacijo.

Prednje vprašanje strojne opreme je slej ko prej traktor. Dolga leta in še danes se vzdržuje mišljenje, da je za gorskega kmeta primeren enoosni traktor, ki da je okreten, gibčen, priročen, cenen in lahek. Kmetijski inštitut iz Ljubljane se z njim ukvarja že od 1956. in vse njegove izkušnje kažejo, da ni z njim mogoče reševati mehanizacije dela na kmetiji. Velik napor za upravljanje, mala vlečna sila ter majhna uporabnost za prevoze pa še nenormiran priključni sistem (nanj ni mogoče priključiti večine priključkov, ki niso prav iz tovarne, ki traktorje izdeluje) so lastnosti zaradi katerih ga inštitut odsvetuje, zlasti za kmetije s travno-zivinorejsko proizvodnjo. Vemo pa, da tudi poceni ni.

Običajen dvoosni traktor z normiranim, tj. tritočkovnim priključnim sistemom in s priključno gredjo po JUS, z vgra-

jenim odgonom za kosilnico ter z dovolj širokim kolotekom, je tisti tip, ki ga potrebuje naša travno-zivinorejska kmetija. Traktor mora biti uporaben za težko vleko, ker je na kmetijah vsaj 40 % prevozov, za košnjo, delo v gozdu. Zetor 2511 s 26 KM je traktor, ki ob sorazmerni nizki ceni odgovarja postavljenim zahtevam.

Od plugov priporoča inštitut predvsem obračalni plug, ki ima dovolj veliko storilnost, ne pušča pa za majhne njive odvečnih razorov.

Priporoča tudi predsetveno kombinacijo Rau-kombi, s katero pripravimo zemljišče za setev.

Na kmetijah druge skupine služi traktor le še za spravilo krme. Ker originalna Zetorjeva kosilnica ni dovolj kvalitetna, predlaga inštitut bočno kosilnico Mörtl, ki ima različne grebene.

Med stroji za pripravo sena (trosenje redi, obračanje, zgrabljanje, trosenje zgrabkov) je velika izbira. Inštitut predlaga tračni obračalnik Heublitz, ki

je uporaben za vse naštetje operacije. Namesto verige ima klani jermen, ki ga ni treba mazati.

Transport na krajše razdalje (do 2 km) lahko poceni rešimo z zbiralnimi vilami, ki so priključene zadaj na traktor, s katerimi nesemo 4—5,5 kub. metrov razsutega sena.

Nakladalne prikolice bi se v skupni uporabi odlično obnesele. Visoka cena in visoka delovna storilnost zahtevajo od kmetov združevanje.

Trosilniki gnoja in gnojil spadajo glede na raztegnjeno in netočno določeno sezono uporabe v skupno last in izkoriščanje. Isto velja za sode, ki jih uporabljajo za razvoz gnojevke.

Pri obravnavanju tretje grupe, to je obratov, ki ne morejo zaradi strmine več uporabljati traktorja, se srečamo z dvomom: ali visoko sposobna specializirana kosilnica BCS ali skromnejša, toda bolj vsestransko uporabna kosilnica, ki z menjavo delov pokošeno maso troši, obrača, zriva. Danes, ko iščemo popolno linijo strojev za določeno kulturo, se nagibamo k drugi rešitvi, kadar obravnavamo izrazito gorsko kmetijo. Obračalnik kakršnega dela za kosilnice BCS, se obnese le v strminah, do koder lahko delamo tudi s traktorjem.

Dosuševanje sena s prevetranjem je postopek, ki krmo znatno izboljša ter skrajša postopek sušenja na prostem, kar je pri naših vremenskih pogojih zelo pomembno.

Stroji, ki so predlagani v priloženem pregledu morda niso najboljši v vsakem pogledu, a so pri nas preizkušeni. Važno pa je še nekaj. Z izborom strojev, ki ga v večji ali manjši meri osvaja cela Slovenija, se bomo v prihodnje izognili »razdrobljenosti«
še pri mehanizaciji. Enoten tip bo omogočal lažjo in popolnejšo oskrbo z rezervnimi deli in servisno službo. S tem moramo pa računati že takrat, ko je stroj nov in se nam ne kviri, kajti ne kupujemo ga samo za par let.

Glinšek Slavko

POPRAVEK

Popravek k članku »Paša in pašna košni sistem«. V poglavju o gnojenju mora stati namesto »Jeseni pognojimo lahko del površin s hlevskim gnojem, tiste pa, katere bomo spomladi pokosili, s Thomasovo žlindro in kalijevo soljo.«

Jeseni pognojimo lahko del površin s hlevskim gnojem, tiste, ki jih bomo spomladi kosili; vse pa s Thomasovo žlindro in kalijevo soljo.

Vrednost medu v naši prehrani

Že v šoli so nas učili, kako pametna je čebela, ki si na poljih in travnikih poišče tisto, kar potrebuje za pripravljanje resnično popolne hrane. Nezmožljiv instinkt ji pove, katere cvetove mora poiskati in izbrati, da najde pravi nektar.

Med izpopolni vsako vrzel, oziroma pomanjkljivost v naši prehrani. Kdor dobro pozna hranilno vrednost medu, ga bo užival verjetno več, kakor tisti, ki te vrednosti ne pozna. Celo zdravnik, ki je spoznal vrednost in koristnost medu, ga bo verjetno predpisal vsakemu pacientu, kateremu bo lahko med, kot del prehrane, pripomogel k izboljšanju njegovega zdravstvenega stanja.

V praksi je dokazano in tega ne smemo prezreti, da bakterije ne uspevajo tam, kjer je med. Med vsebuje namreč kalcij in kalij, jemlje bakterijam vlago, ki jim je potrebna za obstoj.

Že praljudje so spoznali in cenili med. Tisočletja je bil med edino sladilo, ki so ga poznali in uživali. Šele v mlajših dobah obstaja nadomestilo v obliki predelanega trsnega in pesnega sladkorja, ki vedno bolj nadomešča med. Vendar medu ne more nadomestiti nobeno drugo sladilo.

Človeško telo potrebuje določene rudnine, zato pogledjmo kaj vsebuje med. To je važno, ker ugotavljamo, da naši vsakdanji hrani primanjkuje potrebnih rudninskih snovi.

Med vsebuje: železo, baker, mangan, kremenico, klor, kalcij, kalij, natrij, fosfor, aluminij in magnezij. Vse te rudnine prihajajo iz tal skozi rastlino v nektar, ki je osnovna sestavina, iz katere proizvajajo čebele med. Količina rudnin v medu je odvisna od količine rudnin v zemlji.

Strokovnjaki za prehrano niso v preteklosti posvečali rudninam v medu nobene posebne pozornosti, ker so smatrali, da so količine rudnin nepomembne. Ugotovljeno je, da potrebuje človeško telo sicer majhne deleže rudnin, vendar so nujne za vzdrževanje rudninskega ravnotežja. Med jih vsebuje približno toliko, kolikor jih telo potrebuje.

Zelo priznan ameriški profesor kemije je izjavil, da je verjetno v temnejših vrstah medu več bakra, železa in mangana, važno pri tvorbi hemoglobina, kakor v svetlejših. Hemoglobin pa se ustvarja s prehrano. Naloga hemoglobina je, da dovaja kisik telesnemu tkivu. Brez železa bi hemoglobin ne bil sposoben dovajati kisika. Verjetno baker sprošča zdravilne moči

železa s tem, da obnavlja vrednost hemoglobina v krvi, posebno pri anemičnih bolnikih. Z drugimi besedami; baker pospešuje delovanje železa. Vrednosti mangana v prehrani še niso popolnoma znane, ugotovljeno pa je, da je dragocen dodatek človekovi prehrani.

Vitaminska vrednost naravnega medu je odlična. Cvetni prah nekaterih rastlin vsebuje velik delež vitamina C, celo več kot večina sadja in zelenjave. Čimveč cvetnega prahu vsebuje med, tem večji je delež vitamina C.

Presenetljivo je dejstvo, da se vitamini v medu odlično ohranijo in ne izgubijo vrednosti. Npr.: špinača zgubi v 24 urah po obiranju 50% vitamina C. Tudi uskladiščeno sadje je po določenem času vitaminsko manj vredno. Kot v večini hrane, ki vsebuje večje količine sladkorja, je tudi v medu malo vitamina B₁ (aneurin). Vendar

vsebuje med precej več vitamina B₂ (lactaflavin) in nikotinske kisline.

Ne glede na to, da je med že zaradi svojega prijetnega okusa vedno dobrodošel na jedilniku, je torej po zaslugi svoje dragocene hranljivosti in bogate vsebine tudi dragocena hrana.

Najbolj koristno je uživanje medu zjutraj na prazen želodec, ker daje v najkrajšem času moč in svežino, ki jo potrebuje človek pri delu.

Prednosti, ki jih ima med pred ostalimi vrstami sladkorja so:

1. ne draži notranjih sten prebavnih organov,
2. daje hitro zaželeno moč in osvežuje,
3. omogoča športnikom in drugim, da porabljeno energijo hidro nadomestijo,
4. izmed vseh sladil ledvice najboljše predelajo med,
5. je naravno odvajalno sredstvo,

6. deluje pomirjevalno na organizem.

Prepričljivo je dejstvo, da je med res pravi naravni življenjski napoj človeka, od zibelke do groba.

Nobeno živilo ne deluje tako pomirjevalno kot med. Ne škoduje tudi, če ga uživamo neprenehoma, nasprotno, samo koristi. Priporoča se tudi kot učinkovito in okusno pomirjevalno sredstvo pred spanjem. Dobrodejno deluje na želodec, pomaga pri mučnem kašlju ter deluje pomirjevalno pri artritisu. Žalostno je, če ljudje mislijo, da je med dražji kot sladkor in ga zato ne kupujejo. Zavedati se moramo, da je tudi naše zdravje nekaj vredno. Vsa zdravila in zdravljenja pa so precej dražja. Uživajmo torej čimveč naravnega medu, da si ohranimo zdravje in moči!

Prevedel: V. J.
iz revije Bunte

Vzdrževanje kanalizacije in poškodbe

V vsaki stanovanjski hiši ima kanalizacija izredno važen pomen tako za uporabo stanovalcev, kakor za njihovo zdravje. Kanalizacijska mreža mora zagotoviti čimhitrejšo odvajanje nečistih voda in fekalij, oz. vseh sestojkov, ki so škodljivi zdravju ljudi. Preprečiti mora prodor plinov v stanovanjske prostore. Predvsem pa mora biti izdelana tako, da je mogoča enostavna uporaba, pregled in vzdrževanje. Posebno je važno, da so pri gradnji kanalizacijske mreže upoštevani vsi veljavni predpisi s področja higienske in tehnične varnosti, kajti vsaka nestrokovna izdelava te mreže ima lahko za posledico takšne okvare, ki lahko povzročijo številna obolenja.

Najpogostejše poškodbe kanalizacije so zamašitve odvodnih cevi. Zamašene cevi kanalizacije je treba čimprej očistiti, kajti vsako odlašanje je lahko škodljivo. Čiščenje naj bi po pravilu vršila oseba, ki pozna material in elemente kanalizacije. Samo tako ne bo prišlo do poškodb posameznih elementov.

S tem nočem povedati, da v nujnih primerih ne bi smel tega storiti koristnik stanovanja — stanovalec.

Najprej je nujno najti prostor, kjer je napeljava zamašena, istočasno pa je treba opozoriti vse stanovalce, ki koristijo zamašeni del kanalizacije, da prenehajo z uporabo kanalizacijske mreže. Šele potem lahko

začnemo s čiščenjem skozi revizijske odprtine. V ta namen lahko uporabimo debelejšo žico, na koncu zavito v kljuko in ovito z navadno cunjjo. To žico vlečemo med dvema revizijskima odprtinama, s čemer odmašimo cev. Šele nato spustimo v cev curek vode, ki naj odstrani še preostale odpadke. Razumljivo je, da odmašitev na takšen način ne bo nikoli možna. Lahko si pomagamo z gumijasto cevjo, katere en konec namestimo na vodovodno pipo, a drugi konec v revizijsko odprtino tako, da izvršimo okoli cevi tesnitev, nato pa spustimo vodo s polnim pritiskom. V kolikor ne uspemo odmašiti cevi niti na takšen način, moramo poklicati strokovnjaka-obrtnika, ki se ukvarja z vzdrževanjem inštalacij.

Zgornji primeri nam ilustrirajo, kako je važno, da ima vsaka stanovanjska hiša skico kanalizacijske napeljave. To je lahko pri novozgrajenih stanovanjskih hišah, pri vseh ostalih, predvsem starejših, pa bomo morali skupno s pomočjo stanovalcev izdelati posnetke, da bo ob okvarah lažje in hitreje najti poškodbo. Vsekakor pa bomo vse spremembe na napeljavi lahko spremljali z dodatnimi vrsti v dokumentacijo stanovanjske hiše.

Z ozirom na to, da je naša delovna enota nasledila precej okvar kanalizacije, bomo najprej popravili že znane, manj ali bolj poškodovane. Šele, ko bodo izvršena ta popravila, bo

mo vršili sistematične preglede vseh kanalizacijskih naprav, da bi se vse nepravilnosti lahko pravočasno odstranile. Nemalokrat je primer, da posamezne cevi v zidu počijo iz enega ali drugega razloga. V takšnem primeru pride do izliva fekalij v notranjosti zida ali fasade, kar nam stroške popravila lahko podvoji. Obstoji tudi nevarnost, da lahko razpoke v kanalizaciji okužijo vodo, kar ima lahko zelo težke posledice za vse koristnike objekta.

Namen teh vrstic je, da se stanovalci postopno spoznajo z vsemi okvarami, ki lahko nastanejo v objektu, da lahko manjše sami odpravijo, za večje poškodbe pa nujno obvestijo hišni sklad, da bi bil poseg pravočasen in škoda manjša.

U. M.

ŽALEC — Hudo neurje s točo je 16. junija popoldne potegnilo z Mrzlice čez šeško polje, Roje, Sempe-ter, Grušovlje, Podlog, Založe in Andraž in za sabo pustilo pravo pustoš v hmeljnikih, vinogradih in na drugih poljščinah in sadju v približno 1 km širokem pasu.

NOV TEMELJNI ZAKON O UGOTAVLJANJU CELOTNEGA DOHODKA IN DOHODKA V GOSPODARSKIH ORGANIZACIJAH

Le redkokateri predlog novega zakona je zbudil v gospodarskih krogih toliko zanimanja in razprav, kot je to osnutek temeljnega zakona o ugotavljanju in o delitvi dohodka. Stari zakon, ki je še danes v veljavi je nedvomno že zastarel in ni več primeren za sedanjo stopnjo razvoja gospodarstva in upravljanja. Novi osnutek pa ima toliko nelogičnosti ugotavljanja poslovnih rezultatov, da njegov pomen močno zmanjšujejo. Ne glede na to pa predlog zakona pozitivno rešuje:

- prehod na fakturirano realizacijo, prepušča podjetjem samostojnost pri odločanju o načinu obračuna znotraj podjetja na delovne enote,
- dopušča obračun po načelu »direct costing« vsaj glede materialnih stroškov,
- izloča prometni davek iz celotnega dohodka,
- uzakonja možnost družbenega usmerjanja delitve.

Slabo pa novi zakon rešuje naslednje:

- izenačuje podjetniški dohodek z neto produktom,
- priznava v celotni dohodek interno realizacijo,
- ne priznava izdelanih osebnih dohodkov kot produkcijskih stroškov,
- uvaja dvojni obračun, enega za normalno poslovanje, drugega za čas ko pridejo organizacije v izgubo,
- ne predvideva znižanja obresti na poslovni sklad zaradi prehoda iz vnovčene na fakturirano realizacijo,
- uvaja obvezne kazalce poslovnega uspeha v preširokem obsegu.

Najbolj sporna so v novem zakonu naslednja določila:

1. Podjetniški dohodek: V čl. 7 je določeno, da dohodek dobimo, če od celotnega dohodka odštejemo materialne stroške in amortizacijo. Motiv gospodarjenja podjetij ni, da plačujejo družbi ali poslovnim partnerjem davke in obresti, niti ni taka definicija dohodka merilo uspešnosti poslovanja, saj tak dohodek vsebuje tudi osebne dohodke, ki bi iz stališča podjetniške eko-

nomike morali biti poslovni strošek. V čl. 3 je sicer predvideno evidentiranje vseh stroškov, torej tudi osebnih dohodkov. Tu se postavlja vprašanje zakaj nadaljevati z dvojnimi načinom ugotavljanja poslovnega uspeha.

2. Interna realizacija: V čl. 6 je rečeno, da se v celoten dohodek delovne enote všteta tudi realizacija med del. enotami t. j. interna realizacija. Ta določila pa so zelo problematična z več vidikov. 1.) Če pomeni interna realizacija samo za DE, ne gre

PREDLOG

pa v celoten dohodek podjetja, je povsem nepotrebno, saj je bila taka praksa že danes v nekaterih podjetjih. Če pa se interna realizacija všteta v celokupni dohodek podjetja, je okrnjen princip, da je lahko celotni dohodek podjetja le rezultat tržnih odnosov med samostojnimi gospodarskimi objekti t. j. podjetij. To bi bilo sicer dopustno pri združenem podjetju. 2.) Če interno realizacijo štejemo v celokupni dohodek, je na osnovi te mogoča delitev na osebne dohodke in sklade DE in je s tem sam s seboj v nasprotju. S čl. 2 odst. 13 je namreč določeno, da vrednost nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov v zalogah ne more biti predmet delitve. Nedokončana proizvodnja in neprodani gotovi izdelki pa so za podjetje kot celoto še vedno nerealizirana proizvodnja oz. prodaja in ne more služiti kot osnova za delitev na OD in sklade.

Vse razprave k zakonu so se razvijale v smeri čimvečje svobode metod vrednotenja zalog ter skratka omogočiti podjetjem dinamično poslovno politiko. V čl. 9 navedeno, da se materialni stroški pokrivajo iz celotnega dohodka v sorazmerju z obsegom realizacije, lahko pa tudi v celoti (pri direct costing sistemu) ali pa se celo časovno razmejujejo. O tem odloča podjetje.

Samostojnost podjetij je vsekakor vspešljiva, vendar prevelika liberalizacija lahko povzroči izgubo kriterija o eksternem vpogledu o uspešnosti poslovanja poedinega podjetja.

3. Pokrivanje osebnih dohodkov: Po čl. 19 osnutka je določeno, da se osebni dohodki izločijo iz vrednosti zalog. To izhaja iz teze, da OD niso proizvodni stroški temveč so le udeležba delavcev v delitvi. OD se ne obračunavajo tudi ne iz vrednosti nedovršene proizvodnje, ampak so le rezultat realiziranega dohodka. Iz tega izhaja, da bodo prihajala v težak položaj tista podjetja, ki povečujejo proizvodnjo in s tem tudi zaloge in nedovršeno proizvodnjo, oz. obratno na boljšem bodo podjetja, ki stagnirajo oz. nazadujejo.

Novi zakon prinaša tudi nekaj novosti o definiciji izgube ali tako imenovani »negativni rezultat«.

V osnutku zakona so tudi nekatere druge novosti ki pa bistveno ne bodo spremenile dosedanjih odnosov v ugotavljanju in delitvi dohodka.

Razprave o novem zakonu so bile zelo živahne predvsem v organih gospodarske zbornice in tudi slovenskih skupščinskih organih. Pozitivno sta rešena predvsem dva problema, za katera se je gospodarstvo že več let zavzemalo, to sta:

- uvedba obračuna po fakturirani realizaciji,
- liberalizacija vrednotenja zalog, ki bi onemogočila previsoko vrednotenje zalog in omogočila uvedbo sistema »direct costing« in drugih sodobnih metod ugotavljanja poslovnega uspeha poslovanja.

Preteklo bo še nekaj časa, da bodo navedeni temeljni zakon sprejeli v organih zvezne skupščine. Upamo, da bodo ugotovljene pomanjkljivosti tudi odpravljene tako da bi končno dobili zakon, ki bi bil odraz razvoja našega sedanjega družbeno ekonomskega sistema.

Žvar Ernest
dipl. oec.

Obisk pri Stogleskem Petru

Društvo kmetijskih inženirjev in tehnikov Zalec je povabilo člane s področij KZ Mozirje, Šoštanj in Zalec na prvi sestanek v Ljubno.

Na zbirališču pred občinsko skupščino v Mozirju se nas je zbralo nad trideset. Strnjena kolona avtomobilov je krenila skozi Luče h kmetu Petru Ježu. Ta nam je pokazal, kako je iz svinjakov napravil garažo, kot nadzidek pa tujske sobe, ki so okusno opremljene in vabljive predvsem za meščane in prebivalce drugih republik.

»Tujske sobe mi dajo skoraj tri četrtine letnega bruto dohodka kljub temu, da so zasedene le v poletnih mesecih. Letos je penziona 25 din pri treh izdatnih obrokih. Povpraševa-

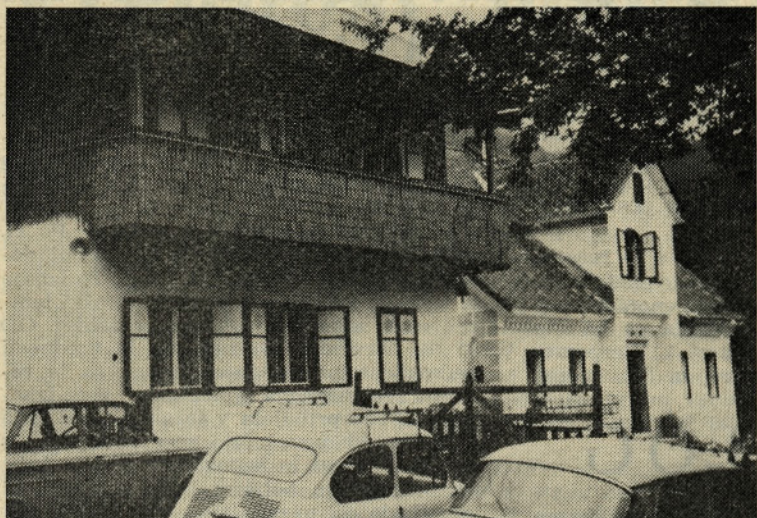
nje po ležiščih pada. Predlanskim sem jih odslovil kakih 40, lani nobenega, a je bilo vse zasedeno, letos pa kaže še slabše.

Ne sejem nič, krompirja nasadim le za domače in goste, prav tako je tudi z zelenjavo. Razen dveh krav, ki dajejo mleko za goste, imam vso živino v planini. V hlevu sta le 2 prašiča zato, da jesta pomiije. Pride mi ceneje, če jih jeseni dokupim,« je povedal poleg ostalega Peter. V hiši je v macesnu lepa jedilnica s krušno pečjo.

Na kratkem posvetovanju v Ljubnem je šef kooperacije področja mozirske zadruga ing. Tratnik Franček govoril o strukturi površin in prebivalstva v Zg. Savinjski dolini, o živinoreji, ki že marsikje prekaša dohodek od gozda, ki je tod zasto-

Skupina udeležencev strokovnega izleta pri kmetu Ježu v Podveži nad Lučami

Hiša in predelani svinjaki v garažo in okusno opremljene turistične sobe pri Ježu

pan s 34,723 ha v primerjavi z 12.528 ha kmetijskih površin.

»Ob nadaljnji specializaciji kmetij v živinorejo bomo morali kmalu misliti na lastno mlekarstvo. Celjska mlekarstvo ne bo kos vsem količinam mleka.

Velike so želje naših kmetov po gradnji novih in po obnovi starih hlevov. Želje zdaleč presegajo finančne možnosti. Zato obnavljamo postopoma in premišljeno.

Čuti se pomanjkanje delovne sile po kmetijah. Le-to pa ne bi smelo v nobenem primeru ovirati razvoja živinoreje, ker je ta v skladu z optimalnimi pogoji

izkoriščanja kmetijskih površin. Tako je povedal tov. Tratinik in še razvil debato o pašno-kosnem sistemu, o privatnih investicijah, o turizmu po kmetijah in o razvoju strokovne službe.

V razgovoru je predsednik društva ing. Dolinar Milan poudaril plodnost takih sestankov in nakazal program dela v prihodnje.

Za konec se je predsednik zahvalil gostoljubnim domačinom in predlagal področje KZ Šoštanj za kraj prihodnjega sestanka.

Vy

Iz spominov starega hmeljarja Hmeljska odbirna postaja

V mojih spominih o delu za naše hmeljarstvo v predvojnem času sem se med drugim dotaknil načrta o Hmeljarskem inštitutu ki bi naj bil povezan z odbirno postajo. (Tiskarski skrat je odbirno postajo v letošnji 5. številki Hmeljarja na 15. strani prekrstil v obrtno. Prosimo avtorja, da nam to neljubo napako oprostijo. — Urednik).

Odbirna postaja, s tujim izrazom selekcijska, bi naj služila odbiru hmeljskih rastlin pod strokovnim vodstvom. Najboljše hmeljske rastline, ki bi se pojavljale v posameznih hmeljiščih, bi opazovali ali bodo obdržale vse dobre lastnosti, ali bodo dovolj odporne proti različnim škodljivim pojavom tako glivičnih boleznih, kakor tudi različnim škodljivcem, ali imajo dovolj močan koreninski sistem,

ali bodo dajale zadovoljiv pridelek, kakovosten in množinski. Upali smo, da se utegne tudi nam z vestnim delom posrečiti nekaj takega, kot se je posrečilo največ z odbiro hmeljske rastline Čehu Semšu, ki je vzgojil sloviti Semšak, ki je zaslovel po vsem svetu.

Vemo namreč, da je pozni württembergski hmelj ki je v savinjskih hmeljiščih pred prvo svetovno vojno tvoril glavno škodljivcem kakor golding, proti glivičnim boleznim pa je bil preveč občutljiv, zato pa je tudi v medvojni dobi povsem izginil iz naših hmeljišč.

Janko Kač, eden naših največjih hmeljarskih strokovnjakov,

je pri ljubljanski tobačni tovarni našel izredno lepo hmeljsko rastlino, ki je nekaj let kazala zelo lepe lastnosti; zanimala ga je tako, da je dobil od nje nekaj sadik in si blizu »Heda« uredil majhno poskusno postajo. Pozneje se je pokazalo, da je bila to neka vrsta poznega württembergskega hmelja. Poizkušal je v to rastlino cepiti naš golding, kar mu je sicer uspelo, vendar se ti cepljenci niso dali razmnoževati, ker so samo cepljene rastline imele močan koreninski sistem in dobre lastnosti goldinga. Začeli so se poskusi križanja, a ker so pri goldingu moški cvetovi izredno redki, so poskušali s cvetnim prahom divjega hmelja oploditi golding če bi se le posrečilo doseči uspeh. Blizu Novega Celja so posadili s temi križanci večji nasad, ki je kazal precej lepe lastnosti, imel pa je duh po česnu — dediščina divjega hmelja. Zanimal sem se tudi jaz sam za te sadike, a mi je pokojni Jošt Martin odločno odsvetoval, da

naj si nikar ne kvarim kakovosti svojega hmelja.

V tistih časih sem v svojih nasadih našel izredno lep primer moškega goldinga in to takoj javil hmeljarskemu inštitutu, vendar se klub ponovnim obvestilom ni nikdo zanimal za njega, kar je vsaj v mojih očeh povzročalo čuden vtis o inštitutu, ki po tolikoletnem obstoju doslej še ni mogel zaznamovati nobenega uspeha izboljšave savinjskega goldinga.

Po zadnjem mednarodnem kongresu, ki je bil pred leti v Žalcu, smo brali v glasilu nemških hmeljarjev opis vtisov, ki so jih odnesli nemški hmeljarji o našem hmeljarstvu. Ko je bilo sporočeno delegatom, da je določena ena ura za ogled inštituta, so bili Nemci kar zaprepasčeni, da je samo ena skromna urica določena za ogled tega pravičnega inštituta. »Ko pa so naši hmeljarji«, tako piše njihovo glasilo, »ugledali stavbo so kar pobledeli od zavisti«. Sami

(Naljevanje na 15. strani)

KMETIJSKI KOMBINAT ZALEC

razpisuje

v šolskem letu 1968/69 naslednje štipendije:

a) za potrebe podjetja:

3 štipendije na Ekonomski fakulteti

3 štipendije na Tehniški šoli mesne stroke Petrinja za poklic:

- mesar
- izdelovalec mesnih izdelkov
- obratni tehnik mesne smeri

1 štipendijo za poklicno Mlekarsko šolo v Kranju.

b) za otroke kooperantov, ki bodo ostali doma na kmetiji:

5 štipendij na kmetijski srednji šoli v Mariboru (poljedelski oddelek)

30 štipendij za I. letnik za Šolo za kmetovalce v Šentjurju.

Prosilci štipendije morajo imeti naslednje pogoje:

- za Ekonomsko fakulteto da so otroci delavcev podjetja ali študenti višjih letnikov z dobrim učnim uspehom;
- za šolanje za poklice mesar, izdelovalec mesnih izdelkov in mlekar se zahteva končana osemletka, dosežen zadovoljiv rezultat testiranja in fizična ter psihična sposobnost.
- za šolanje obratnega tehnika mesne smeri je zahteva končana osemletka, da je kvalificiran mesar, zadovoljiv rezultat testiranja in fizična ter psihična sposobnost.

— za šolanje otrok kooperantov se zahteva, da so doma na področju, ki ga zajema podjetje, da so starši v proizvodnem sodelovanju s podjetjem in, da bodo po končani šoli ostali doma na svoji kmetiji ali kmetiji svojih staršev najmanj toliko časa kot so prejemale štipendijo za šolanje.

Višino štipendije za posamezne štipendiste določi upravni odbor na predlog komisije za izobrazevanje delavcev in štipendiranje podjetja.

K pismeni prošnji je treba priložiti potrjen prepis zadnjega šolskega spričevala, potrdilo o premoženjskem stanju staršev in izjavo, da prosilec še nikjer ne prejema štipendije.

Prošnjo in potrebne dokumente je treba poslati najkasneje do 20. julija 1968 na kadrovskega oddelka Kmetijskega kombinata v Žalcu. Po tem roku prispelih prošenj ne bomo reševali.

Propad mlinov in mlinarstva v hmeljarskem predelu Savinjske doline

Med številnimi pomembnimi spremembami pokrajinskih značilnosti savinjske hmeljarske pokrajine, ki jih moremo zasledovati v zadnjih petdesetih letih, prav gotovo sodi tudi opuščanje mlinov in mlinarstva. Takoj pa je treba opozoriti, da ta pojav pri nas na Savinjskem v primerjavi s sosednjimi pokrajinami ni nobena izjemna posebnost, temveč je samo odraz določene stopnje družbenega in gospodarskega razvoja. Vseeno pa moramo upoštevati, da je propad mlinov oziroma mlinarstva na našem območju vsaj toliko specifičen, v kolikor je hmeljarstvo prispevalo k hitrejšemu splošnemu, še prav posebej pa gospodarskemu vzponu pokrajine. Z usmerjenostjo kmetijskega (predvsem kmečkega) gospodarstva v hmeljarstvo, ki je postalo že pred desetletji ena najbolj donosnih vej savinjskega gospodarstva, se je pričela tudi v savinjskem človeku trgati in razkrajati stara podoba o nujnosti samooskrbnega (avtarkičnega) gospodarstva. V hmeljarstvu, ki je prinašalo blagostanje in mogočnost v zunanjo podobo savinjskih naselij, vidimo enega najbolj korenitih preoblikovalcev gospodarske strukture Savinjske doline. In prav v njem skušajmo tudi dojeti enega izmed poglobitnih povzročiteljev postopnega, a vztrajnega usihanja savinjskega mlinarstva, torej procesa, ki se je pričel že pred dobrimi petdesetimi leti.

Za hmeljarski predel Savinjske doline smo ugotovili, da je imel na začetku tega stoletja 172 mlinov (in 52 žag), a pred nekaj leti jih je obratovalo le še 36. Najmočnejše nazadovanje mlinarske dejavnosti zasledimo ob Bolski ter ob njenih pritokih, pa ob živahnih hudourniških potokih, ki prihajajo iz Mrzliško-Smiklavškega hribovja, kakor

tudi ob vodah severnega gričevnatega obrobja Celjske kotline (ob porečju Ložnice, Trnave, Pirešice). V mnogočem je že sam značaj mlinarske dejavnosti po gojeval opuščanje mlinov: na vsem območju Savinjske doline je bilo le nekaj manj kot polovica (48 %) mlinov kmečkega značaja, druga polovica pa obrtnega. V predelih s prevlado majhnih mlinov, namenjenih meli žitnega pridelka posameznih kmetij, je usihanje mlinarske dejavnosti izrazitejše kot pa v območjih, kjer so že od nekdaj obstojali večji in močnejši mlini obrtnega namena.

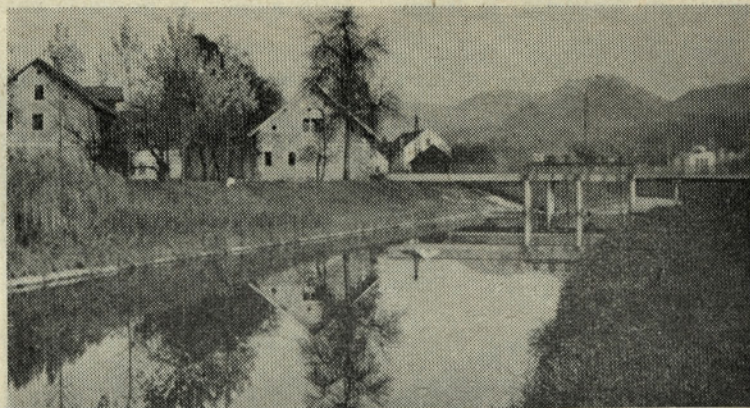
Velikost oziroma gospodarska moč mlinov je mogoče ovrednotiti na najrazličnejše načine: **a) Po številu mlinov:** pri nas v Savinjski dolini je bilo 90 mlinov z enim pogonskim kolesom na vodni pogon, 36 z dvema kolesoma, po tri pogonska kolesa je imelo 31 mlinov, s štirimi kolesi je bilo 12 mlinov, trije mlini pa so imeli po pet vodni hkoles. **b) Po številu mlinov:** 67 mlinov je imelo po 1 par kamnov, 60 po dva para, po tri pare meljskih kamnov je bilo v 33 mlinih; deset mlinov je imelo po štiri pare kamnov a eden jih je imel celo pet parov. **c) Po številu stop za phanje ječmena,** prosa in ajde: v osmih mlinih v hmeljarskem predelu Savinjske doline je bila po ena stopa, v 39 mlinih sta bili že po dve stopi, v 44 mlinih pa po 3 stope; po dva para stop je imelo 18 mlinov in 5 mlinov po 5 stop; tudi po tri pare stop je bilo vgrajenih v petih mlinih. Pred prvo svetovno vojno, kakor tudi v letih med obema vojnoma, so bili kmečki mlini podvrženi hitrejšemu hiranju kot obrtni; toda že v letih po drugi vojni pa tudi v tem pogledu ne moremo zaznati nobenih večjih razlik med

obema osnovnima skupinama savinjskih mlinov. In v tem že semo iskati vzroke, ki so pripeljali do močnejše diferenciacije našega podeželja.

Iz zbranega gradiva smemo povzeti, da je bila najmočnejša opustitev meli v mlinih z enim samim oziroma z dvema pogonskima kolesoma kakor tudi v tistih mlinih, ki so imeli manjše število kamnov. Prav to nam nakazuje osnovno smer razvoja v propadanju savinjskih mlinov na vodni pogon. Do 1. svetovne vojne je 9 mlinov v hmeljarski pokrajini prenehalo z meljo, v letih med obema vojnoma so

pokrajine. Toda v porečju Motnišnice in zgornje Bolske (nad Ločico) v Mrzliško-Smiklavškem hribovju ter v hribovitem severnem obrobju Savinjske doline, pa zasledimo močnejše nazadovanje mlinarstva ter propad ali preobrazbo mlinov v druge namene šele po končani drugi svetovni vojni.

Pri iskanju vzrokov propadanja našega mlinarstva smo bili skoraj izključno navezani le na ustne vire domačinov; le tu in tam se je bilo mogoče nasloniti še na drugo dokumentacijsko gradivo. Številni motivi, ki so prinesli propad mlinom

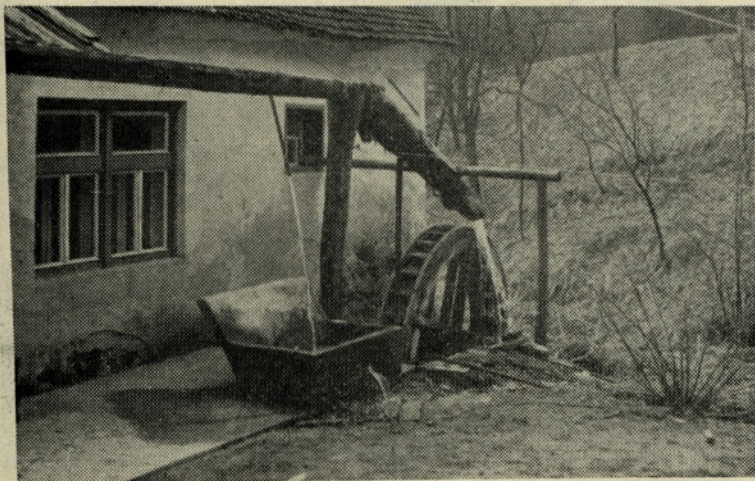

Z regulacijo potokov je bila nekaterim mlinom odvzeta vodna pogonska moč in obsojeni so bili na propad. Na sliki: Mlinarjeva domačija ob regulirani Bolski v Kaplji vasi

opustili mel že v 62 mlinih, a v obdobju po 1945. letu še v naslednjih 65 mlinih. To nam dokazuje, da je bila intenziteta usihanja mlinarske dejavnosti v Savinjski dolini močnejša v letih po zadnji vojni. V zadnjih 20. letih je v porečju Bolske propadlo kar 44 % mlinov, v območju Mrzliško-Smiklavškega hribovja 43 %, v severnem gričevnatem obrobju Savinjske doline pa 36 % mlinov, toda ob Savinji je prenehalo z meljo le 14 % mlinov. Potemtakem je usihanje mlinov in mlinarske dejavnosti tesno naslonjeno na gospodarski razvoj posameznih predelov Savinjske doline. Čim močnejši je bil utrip sodobnih gospodarskih teženj tem poprej je prišlo do neizogibnega konflikta med starimi oblikami gospodarjenja, ki jih npr. predstavljajo tudi naši mlini, in novimi težnjami, ki jih posebej izstopa industrijska mlinarska dejavnost in porajajoča se trgovina. Prav zaradi tega je prišlo prej do močnejšega usihanja mlinov v osrednjem predelu Savinjske doline, katerega je hmeljarstvo tudi v gospodarskem pogledu povzdignilo nad sosednje agrarne predele, kakor pa v ostalih območjih hmeljarske in njihovim dejavnostim, so v

glavnem naslednji. Z razkrojem avtarkije se je pričela vedno močnejša diferenciacija podeželja, ki jo je oblikovala tudi usmerjena kmetijska proizvodnja. Komercializacija kmetijstva v Sloveniji in Vojvodini je prispevala k tržnim viškom žitnega pridelka. Tržna proizvodnja je iskala možnosti domače in takojšnje predelave žitnega pridelka v mlevske izdelke. Naši majhni kmečki ali obrtniški mlini niso mogli več konkurirati industrijskim mlinom. Tudi z gojenjem hmelja v Savinjski dolini so se bistveno spremenili deleži njivskih posevkov. V letih konjunktore hmeljskega pridelka so se morale žitarice umakniti z najboljših njivskih parcel, ki so jih potem preuredili v hmeljišča. S hmeljarstvom pa se je dvignila kupna moč savinjskega kmeta, ki je že v letih pred drugo svetovno vojno kupoval po več sto kilogramov cene banatske moke.

Industrializacija posameznih predelov Savinjske doline je odtegovala kmetijstvu kmečko delovno moč. S tem se prične že v letih po prvi svetovni vojni strukturalno preusmerjanje v kmetijski proizvodnji, ki postaja vedno bolj in bolj odraz pičlo (Nadaljevanje na 12. strani)

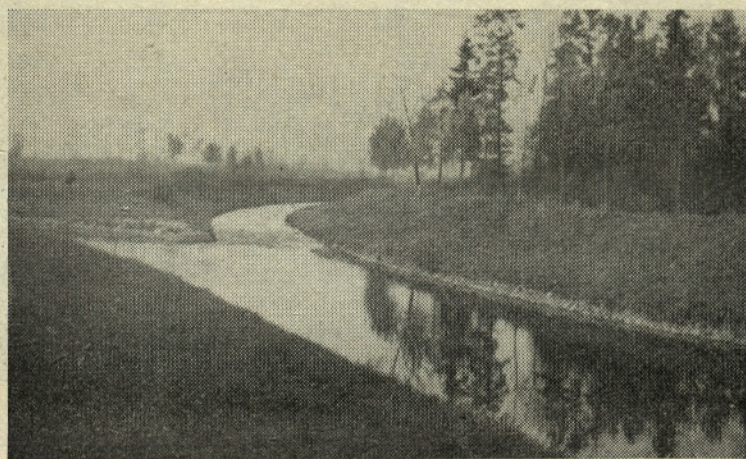
Tudi izredno majhne količine vode so mogle poganjati mlinarska kolesa »na korce«. (Kmečki mlin na Vinski gori)

razpoložljive delovne sile. Zato kmetje opuščajo gojenje manj donosnih ali celo tveganih in nezanesljivih količin pridelkov (npr. ajde). Kajti savinjski človek prične vedno bolj vrednotiti učinek vloženega dela. S starimi, nesodobno opremljenimi mlini, katerih delovanje je bilo vseskozi navezano na naravne dejavnike (količina potočne vode, suše in mraz, povodnji idr.), ni bilo mogoče dosegati zadovoljujoč gospodarski učinek, ki bi poplačal trud in napore v to dejavnost vloženega dela. Mlinom je pričelo primanjkovati ne samo žita, temveč tudi mlinarjev.

Neperspektivnost kmečkega gospodarjenja na zemlji, kakršna je bila načrtana v prvem povojnem desetletju, je jemala

niti vsaj še nekatere. Z regulacijami potokov (Ložnice, Trnavce, Bolske idr.) ter s prestavitvami njihovih strug, je nekaterim mlinom usahnila pogonska moč, ki jim jo je dajala potočna voda. K propadu mlinarske dejavnosti so nemalo prispevale tudi naravne katastrofe. Povodnji oziroma poplave uničujejo jezove, izpodjedajo in razdirajo bregove strug in potokov. S prodromom v drugim gradivom, ki ga prenašajo s seboj, zapolnjujejo struge in mlinščice in s tem neposredno prizadenejo nemoteno dejavnost mlinov. Podpečanov mlin pod Čreto na vranskih Dobrovljah je prizadejala prestavitev takšnega izvira, ki ga je bil poganjal.

Tudi stope, ki so sestavni del naših mlinov, je prizadela ena-

Z regulacijo Trnavce so bile odpravljene številne poplave. Znižal se je tudi nivo talne vode za 1 m in več. Zato so morali poglobiti vodnjake v Trnavi in Zaklu. Na sliki je sotočje Bolske in Trnavce

ljudem voljo in pogum za obnavljanje in posodobljenje kmečkih mlinov. Tudi mlini z obrtno dejavnostjo so bili vrsto let pod udarci gospodarskih in družbenih ukrepov, ki so zavirali njihovo dejavnost. Preprosti, skoraj s primitivnimi napravami opremljeni mlini pač niso bili sposobni ustvarjati s svojo dejavnostjo tolikšne več vredne materialne osnove, kakršna je bila potrebna za rekonstrukcijo in modernizacijo obratov, pa za kritje vseh predpisanih družbenih obveznosti (davkov).

Elektrifikacija našega podeželja je prispevala, da so na najmočnejših kmetijah kupili mline na električni pogon. S tem so bili vsi oddaljenejši kmečki mlini, raztreseni po samotnih grapah, zapisani propadu. Proces številčne krepitve mlinov po kmetijah se je pričel že med zadnjo vojno in je dosegel svoj višek v letih po njej, ko je bilo splošno pomanjkanje prehranbenih predmetov, oziroma v letih garantirane preskrbe z mlevskimi izdelki ter obvezne oddaje (prodaje) žitaric.

Med številnimi drugimi vzroki, ki so neposredno ali posredno sodelovali pri propadanju savinjskih mlinov, moramo ome-

ka usoda kot mlinске kamne. Uvoz in vedno večja potrošnja riža, ki se je razširila po vsem našem podeželju, je v mnogem prizadela setev in gojenje nekaterih manj donosnih žitaric (npr. prosa, ajde, ječmena). Kajti številčno majhne družine, ki so ostale na naših kmetijah, ne zmorejo več opravljati prekomernega ročnega dela ki je npr. povezano s pridelovanjem prosa. Posledice in vzroki vseh naštetih pojavov se zrcalijo v spremembah prehranbenega režima, ki se je že pred desetletji temeljito spremenil tudi v hmeljarskem predelu Savinjske doline.

S tem zapiskom sem želel samo opozoriti na nekatere pojave v naši pokrajini, ki se kažejo neposredno v zvezi s propadom našega mlinarstva. Prikazana spoznanja se opirajo na izjave številnih Savinjčanov — mlinarjev in hmeljarjev, ki so mi s svojimi spomini pomagali obnoviti podobo domače mlinarske dejavnosti. Vsekakor pa pomeni savinjsko mlinarstvo neposreden odziv določene produkcijske usmerjenosti naših kmetij v preteklosti in korenitih sprememb, ki jih je prineslo hmeljarstvo v njihovo gospodarsko strukturo. Milan Natek

Pred ognjem dom, pred točo mi pšenico bo bližnji sosed varoval...

Nekoč je bilo tako, da so ob bližajoči se hudi uri po cerkvah z vso močjo zvonili zvonovi, ljudje pa so s strahom zrlili v preteče črne oblake, v katerih je šumela toča, in v švigajoče strele, ki so nad marsikatero domačijo vžgale rdečega petelina. Tako je bilo nekoč. Redka polja, ki so dajala le toliko, da so nahranila lačna usta in zadostila datjavam gosposki, so ostala čisto opustošena po toči; s slamo ali ali s šiklji krite domačije, gospodarska poslopja in celo cele vasi so neredko bile žete v plamenov.

V tistih časih je bil človek skorajda nemočen proti elementarnim nezgodam.

Danes je malo drugače. Moderno opremljene gasilske čete, pa naj bodo to poklicne ali prostovoljne, so vedno pripravljene posredovati pri gašenju požarov, pri poplavah in pri drugih elementarnih nezgodah. Tudi zavarovalnice nam danes zavarujejo posevke tako, da nam za kar lepe vplačane denarce, ob morebitni elementarni nezgodi izplačajo primerno odškodnino.

Star pregovor pravi: Po toči je prepozno zvoniti. In v marsikaterem primeru je intervencija gasilcev pa tudi zavarovalnice le »Blažev žegen« na vse tisto, kar bi kmet in družba lahko imela, če elementarne nezgode ne bi bilo, če bi nezgoda — tu mislim predvsem na točo — lahko preprečili.

Povedal sem že, da so gasilci pri nas zelo dobro opremljeni proti požarom. V Franciji, ki jo navajam kot primer, so gasilci in z njimi tudi policija opremljeni z raketami proti toči. Kakšne so te rakete, kakšen doimet imajo, kakšno gorivo, raz-

strelivo in vezivo za vodne kapljice imajo, danes ne bo tema razgovora in o tem kdaj drugič. Tudi pri nas bi bili najprikladnejši za boj proti toči gasilci. Zakaj?! Skoraj vsaka vas ima prostovoljno gasilsko četo, ki je marsikje edina aktivna, člani se redno tudi po večkrat tedensko sestajajo in urijo v napadih za primer požara. V svojih vrstah imajo precej mladine. In kdo so ti gasilci? Kmetje, njih sinovi, ki, če tudi zaposleni v industriji, čutijo dihanje in cenijo delo očetov, bratov in sester.

Vsi ti so vedno in povsod pripravljeni posredovati. Vsaka gasilska četa bi lahko bila opazovalnica zase. Vsak član že tako predobro pozna oblake, ki tvorijo točo, vsi pa že vemo tudi za pasove, koder toča najraje potegne. Vsaka četa bi imela več raket. Na dan znak s sireno ali morda drugače bi pohiteli tem oblakom nasproti in jih razbili ter tako obvarovali pridelke.

Seveda bi vsa oprema in šolanje bila precej draga. A prepričan sem, da bi ob uresničevanju te zamisli našli razumevanje in potrebne vire sredstev. Le začeti je treba. Vy

Paris — Reklamni napis v konjski mesnici v Levalloisu pri Parizu: »Ali ste na konjskih dirkah izgubili stavo? Maščujte se, jejte konjsko meso!«

Sedaj v sušnem obdobju bodimo pazljivi in ne odmetavajmo steklenic in ogorkov po gozdovih. Na sliki: uspešno gašenje gozdnega požara v Saleški dolini.

OČE, TA HMELJ JE MOJ!

(Nadaljevanje)

Sprva je mislil, da bo bonbonček zlahka polizal. Računal je na srečo, ki ga je spremljala, kadar je osvajač najlepša gruntarska dekleta. Pa še kje drugje je žel uspeh za uspehom. Na primer, ko so prišle obiralke, nekatere mlade in nedolžne, pa je sukal jeziček, obljubljal zakon in grunt, punčke so verjele in so padale kot ob žetvi snopi zlate pšenice. Tudi Marjetki je kar kmalu zaupal, da je še ledik, da mu oče ponuja grunt, pa kaj, ko ne najde prave dekle.

»Marjetka, ti si roža vseh rož!« ji je rekel.

»Ti pa domišljavi hudiček!« ga je zavrnila.

Potem, ko sta se pomenila o tem in onem, ko sta si malo več zaupala, jo je povabil mesečnega večera na domači grič, kjer sta sedla v travo, gledala v nebo in štela zvezde, prisluhnila kvakanju žab in petju čričkov, po dolini je sopihala težka lokomotiva in vlekla nekaj deset vagonov; takrat, ko jo je smel božati po bujnih laseh, prav takrat ga je prešinila žgoča misel:

»Ptičica, tudi ti si iz mesa in krvi!«

Sunkovito jo je zavihtel v travo, toda prav tako sunkovito ga je odrinila, mu primazala dve krepki zaušnici in se v diru izgubila med hišami. Janez si je gladil uho, se pomuznjeno smehljaj in si dejal:

»Jezus prvič pade pod križem!«

Naslednji dan je Marjetka spet prišla v hmeljišče. In ko je prišel Janez, mu je kar naravnost povedala:

»Ne prodajam telesa, po za služek sem prišla!«

Morda je minil še kak mesec, ko je sonce spet tonilo za Dobrovlje in sta oba stala v hmeljišču. Gledala sta se kot prava zaljubljenca, Janez je poiskal njeno roko in potihlo dejal:

»Marjetka, zares te imam rad.«

Odsev modrih oči se je zvil v pisano mavrico večernih barv. Prsi so plale pod modrim plaščem in mili obrazek je bil ena sama drhteča vrtnica.

»Četudi nisem Savinjšanka, četudi nimam milijonov?«

»Marjetka!« jo je goreče privil na prsi in jo nekajkrat vroče poljubil. Še dolgo sta stala v hmeljišču, gledala sta se in božala, kot se gledajo in božajo resnični zaljubljenca. Marjetka je prvič spregovorila o domu, ki ga ima na vrhu kozjanskega hrička, o očetu in materi, o bratih in sestrh. Trije hektarji težavne zemlje in pet reno v hlevu ne daje toliko, da bi vseh osem otrok ostalo na gruntu. Razkropljeni so širom Sloveni-

je, šli so s trebuhom za kruhom. Kadar se vračajo, so vrata vsakemu na stežaj odprta. Zakaj, oče in mati sta jih vzgojila v topli ljubezni do vsega, kar je skupaj raslo na griču.

»Si že bil na Kozjanskem?« ga je vprašujoče pogledala.

»Ne, na Kozjanskem še pa res nisem bil«, je odkimal in rahlo zardel.

»Pa pridi enkrat. Videl boš, da je tudi pri nas lepo. Bogataši nismo, živimo pa vseeno...«

»Marjetka, pusti bogastvo!« se je Janez raznežil. »Moje edino bogastvo si ti, Marjetka. Res. Pustil bom očeta in mater, pustil bom grunt. Saj dobim službo, lepo službo. Pri gradbenem podjetju iščejo šoferja. Čez dan bom vozil avto, ponoči pa bom božal in ujčkal tebe, Marjetka. Veš, to se bo prav kmalu zgodilo. No, kaj me tako žalostno gledaš?«

»Očeta in mater ne smeš zapustiti. In grunta tudi ne. Oče in mati sta te spravila na svet. Rada te imata. In grunt samo nate čaka,« je potihlo govorila Marjetka in se zazrla v večerno zarjo, ki je žarela nekje za Dobrovljami, oznanjala je lep in sončen jutrišnji dan. Zapihal je vetrič in rahlo pozibaval hmeljeve poganjke. Janez in Marjetka pa sta se držala za roke in vdihavala oster vonj hmeljevega zelenja. Na ozare pa je pristopicala stara Govedička, suho in trdno roko je položila na čelo, radovedne oči so vrtale med riže bujnega hmelja.

»Ljubezen goji ta hmelj, zato tako hitro raste«, je rekla in šla proti domu.

Stari Savinjšek je bil kot na trnju. Prišel je v hmeljišče, pograbil železni drog, ga nekajkrat zasadil v prodnato zemljo, naenkrat pa ga je v prsih zapelo, odvrnil je drog in se na ves glas pridružil:

»Hudič jaha moj svet! Grem in ga poiščem. Mu že pokažem!«

Ogrnil je suknjič in se zapodil med hmeljišča. Hodil je hitro in le skrivaj je škilil levo in desno, kako v ravnih vrstah štange stojijo, kako so ponekod končavali s štrefanjem. Na žičnice, ki so se bohotile vmes, še pogledal ni. Grizlo ga je, peklo v duši, kod hodi sin, kje si ustvarja tisti svoj grunt.

»Hej, Savinjšek. kam se ti mudi!« so klicali ljudje, on pa je rinil naprej, dalje in dalje, obšel je nekaj vasi, ko mu je pohajala sapa in je moral vsaj za trenutek sesti za živo mejo.

»Janez, kje si? Oglasi se vendar! Savinjškov grunt te kliče! O, saj bo tvoj, seveda bo. Čigav pa naj bi bil. V dlan ti ga bom

položil. Vse je tvoje: njive, travniki, gozdovi, hiša in marof, živina... Janez!«

Pač ni slutil, da je Janez čisto blizu, dober streljaj od žive meje, ki ga je skrivala pred radovedneži. Pred dobro uro je prisopihal s kolesom. In Marjetka ga je že čakala. Natanko ob dveh popoldne so končali z delom na državnem posestvu. Niti južinala ni. Vedela je, da jo čaka Janez. Ni gledal na ljudi, ki so hodili po cesti, prišel je Marjetko in rekel:

»Veš, Marjetka, naš stari je tako siten...«

»Zato si tako zgodaj prišel?« ga je vprašala.

Potem sta se lotila hmelja. Štrefanje jima je šlo naglo od rok. Le včasih sta za hip poravnala hrbtenico in se drug drugemu nasmehnila. Tedaj pa se je za živo mejo prikazala sključena postava Govedičke in skoraj ni mogla verjeti očem.

»O, Savinjšek, si pa ti! Janez za iščeš, kaj?«

»Govedička, ali si ga videla?« je hušknil na trudne noge.

»Tamle je njegova žičnica...«

»Govedička, tvoja žičnica, ha?« je zazijal.

»Ne, zdaj ni moja. Janez jo ima v najemu. Pa ne bodi preglasen! In deklino ima tudi.«

»Kaaaj?« je Savinjšek razpognil obraz in se pognal proti žičnici.

Sprva, ko se je opotekal mimo močnih kostanjevih drogov, ga je prešinila zlobna misel: pograbil bom motiko in spodskal do zadnje sadike. Potem pa je zajel sapo in se pognal naprej, dokler se ni ustavil tam, kjer sta se Janez in Marjetka pripogibala k sadežem in prav glasno kramljala.

»Marjetka, to bo moj tretji pridelek!« je rekel Janez.

»Kako si rekel?«

»Ne. To bo najin prvi pridelek!«

»No, tako se lepše sliši. Bom vsaj vedela, zakaj se tako ženeš...«

»Marjetka!«

Oba sta se v hipu spogledala. Oba sta nekaj slutila. Poravnala sta hrbtenici. Janez je najprej nabrusil Marjetkin nož in nato še svojega. In ko je vtikal brusilni kamen v osir, se je ozrl in obstal kot vkopan.

»Oče!«

Tudi Marjetka je v mislih ponovila:

»To je Janezov oče? Kaj neki mu je, da tako drhti! Uhošček, smili se mi. Jaz sem morala od doma, morala. Janezu pa ni bilo treba, res ne... Janez!«

Stari Savinjšek je stal, gledal zdaj Janeza, zdaj Marjetko.

Drhtel je, vse telo se je stresalo, v prsih ga je grabil krč. Potem se je zazrl v hmelj, ki je tako bujno poganjal, v motiko, ki je ležala na zrahljani zemlji. Kakor ranjena zver je poskočil, zgrabil motiko in zamahnil po sadežu. Udarjal je, silovito je tolkel, poganjki so odletavali, pršila se je dobro pognojena zemlja.

»Uničil bom ta tvoj grunt, vsega bom uničil,« je sikal. Janez pa ji stopil k njemu, k svojemu očetu, ga prijel za ramo in mu mirno dejal:

»Oče, ta hmelj je moj!«

Oba sta obstala in se gledala. Janez je šel k Marjetki, prijel jo je okoli bokov, v oči ji je pogledal, v tiste kot nebo modre oči, v katerih so igrale drobne solze.

»Oče, pa tale je tudi moja...«

Stari je odvrnil motiko. Rdeče obrojene oči so mežikale pod košatimi obrvi, nekaj se je v utrujenih prsih zlomilo, počilo je in ni več vzdržal. Zguban, s sivimi kocianami porasel obraz je zadrhtel, debela solza si je otirala pot po gubah od pomladnega sonca ožganem obrazu.

»Torej, to si mi storil, Janez? ... Naju si pa sama pustil na Savinjškovem gruntu? ... Janez!«

To je rekel, se obrnil in kot potolčeni lev odhajal po zrahljani riži. Zanašalo ga je, ko da je pravkar izpraznil krigel šmarnice. Nekdaj tako ponosen, samozavesten savinjski hmeljar, kmet z dušo in srcem se zdaj opoteka kot prava razvalina življenja. Tudi na ozarah si ni ustavil. Mahal je z rokami in se poganjal naprej, k zemlji upognjen, ves skrušen in strti, razdvojen kot še nikoli v življenju.

»Oče!« je kriknil Janez.

»Oče!« je zavzdihnila Marjetka.

Stari Savinjšek pa je šel svojo pot. Stopal je med njivami in travniki, ljudi se je izogibal. Ni maral, da bi še drugi vedeli, kaj se je z njim in Savinjškovim gruntom zgodilo. Venomer je ponavljal:

»Sam sem kriv, jaz sem ga od doma pognal... O, prekleta trma...!«

Pa so minila leta in se je tudi pri Savinjšku spremenilo. Marjetka in Janez sta najboljša gospodarja daleč naokoli. Tudi starima dvema se zdaj bolje in lepše godi. Janezek je že tudi shodil. Stari je ves srečen. Vnučka prime za roko in reče: »Mami in atu poneseva malico!«

»Stal ate, kaj pa delata oči in mami?« sprašuje vnuček.

»Žičnico popravljata. No, kar stopiva!«

Razgovor s kooperanti

Z direktorjem sektorja za kooperacijo tovarišem Plaskan Vladom in z odgovornim urednikom Sodobnega kmetijstva tov. inž. Guzelj Jožem in inž. Nadjo Engelman smo sklenili obiskati dosedanj hmeljarski starešini in letošnjega.

Najbližji je v Preboldu Marinc Karl — lanski starešina. Pričakal nas je nasmejan. V prijetnem razgovoru je na željo novinarjev — ta dva sta povedala, da bo avgustovska številka te osrednje slovenske kmetijske revije cela posvečena hmeljarstvu — eden naših največjih hmeljarjev tov. Marinc orisal razvoj združništva pred vojno in po njej do danes, poudaril, da imajo kooperanti premalo predstavnikov v delavskem svetu, da si želijo kooperanti sami upravljati z lastnimi sredstvi, da DS upošteva predloge kooperantov, da je gradnja betonk za kooperante pametna in z ozirom na to tudi cena hmelja še kar sprejemljiva. Potožil se je nad nekvalitetnim semenskim krompirjem, ki ga je kombinatu dobavila semenarska služba.

Nadalje je še pojasnil, da je vsa zaščitna služba v rokah kombinata in je uspešna.

Ni mu všeč, da v Preboldu skoraj vse organizacije delajo brez kmetov, ki se opravičeno čutijo zapostavljene.

Na koncu pa je tov. Marinc dejal: »Kmet mora iti v korak s časom, enak mora biti s svojimi stanovskimi tovariši v tujini, še posebej zaradi močne konkurence na svetovnem trgu. Slovenci smo majhen narod, a kljub temu želimo biti enaki z drugimi. In kaj mi za dosego naših ciljev dobimo? Tlačijo nas visoki davki in dajatve na vse strani.«

Toča tudi debela kot jajce — je popolnoma uničila hmeljni Ivana Satlerja v Podlogu

Kar v odstotkih nam je naštel 71 odstotkov dajatev, ki jih daje kmet od katastrskega dohodka.

»Pa še kljub temu nimamo urejenih vprašanj zavarovanja in pokojnin.

Pri vseh reformah šolstva me moti, da otroci v osemletkah sploh nimajo pouka o kmetijstvu. Po šolah v Savinjski dolini bi strokovnjaki kombinata radi z dovoljenjem organov poučevali kmetijstvo. V to sem prepričan. Marsikateri šolar — otrok nekmetov — bi drugače gledal na svoje vrstnike in na nas kmete« je končal tov. Marinc.

Drugi, ki smo ga obiskali, je bil prvi hmeljarski starešina v Braslovčah tov. Fonda Anton iz Kamenč.

»Kmet težko plačuje vse usluge zaščite, živinozdravstva in zdravstva ter drugih. Mnenja sem, da naj ljudje res napravijo toliko, za kolikor so plačani. Na primer: med kmeti pospeševalno in strokovno ter zaščitno službo na vasi ni osebnega kontakta na polju. Ti ljudje naj ne bodo uradniki. Zdi se mi, da imamo preveč inštitutov, ki nič ne dajo od sebe.

Zaščitna sredstva so odločno predraga in se vse prehitro menjujejo.

Všeč mi je združevanje zemljišč. Kdo bo pa v teh časih obdeloval toliko parcelic?! Vsekakor so boljši večji kompleksi. Na njih dosežemo višje donose.

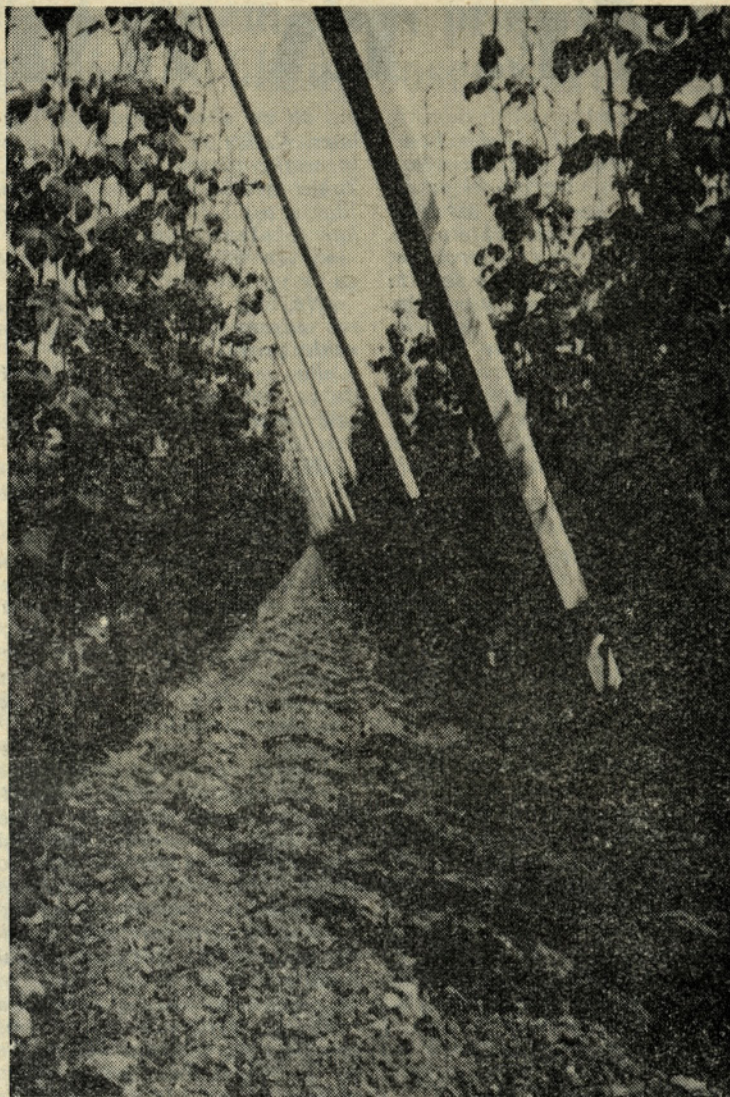
Pri pridelovanju hmelja je poleg gnojenja še nešteto faktorjev, ki vplivajo na rast in donos. V povprečju imam letni donos hmelja od 15 do 23 q/ha.

Današnje cene strojem za kmetijstvo so odločno previsoke. Stroj so za nas nujno zlo, ki ga moramo imeti.«

Tako nam je povedal tov. Fonda. Razgovor je še stekel o pridelovanju cvetnika, kalitvi pred saditvijo in o fitoftori, kateri uide če je vsaj 14 dni pred saditvijo nakaljen.

Kot zadnjega smo obiskali kooperanta KZ Šoštanj tovariša Podgoršek Avgusta v Rečici ob Paki. Naj mimogrede omenim, da bo le-ta letos na šestem praznovanju hmeljarjev starešina in še to, da je predsednik združnega sveta KZ Šoštanj.

Povedal nam je, da kmetje od strokovnjakov premalo zahtevajo, da je od kmeta do potrošnika vse preveč vmesnih faktorjev, ki ne iščejo prav nič drugega kot mastne profite. Kritiziral je tudi ne slike o dosežkih in cenah na zunanjem tržišču. Prav bi bilo, da bi občasno objavljali v Hmeljarju, ki ga dobiva večina slovenskih hmeljarjev, svojo tržno problematiko, situacijo in politiko.

Bujni mladi nasadi hmelja

Šestnajstega junija popoldne je bila huda toča. Da bi se prepričal o pustošenju, ki ga je napravila, sem obiskal Damnetove v Sp. Grušovljah.

Mlad gospodar Ivan me je popeljal čez podloške travnike. Bili so tako v vodi, da sem se se-

zul in zavihal hlače ter jo tako golopet mahnil za njim; obutev pa pustil kar za mejo da se posuši.

Trava na travnikih je bila tako zbita v tla, da jo bo le hitra

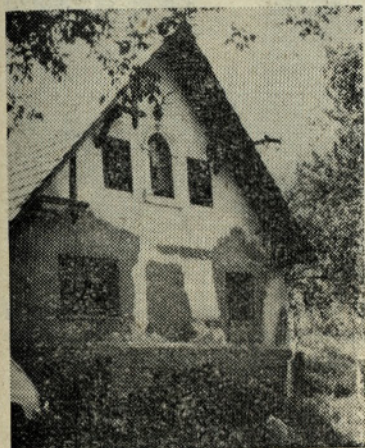
(Nadaljevanje na 14. strani)

Prijeten je bil razgovor pod lipo pri hmeljarju Avgustu Podgoršku v Rečici ob Paki

kosa rešila gnitja. Med travo je bilo vse polno pobitih in potopljenih miši, ki so bežale iz rogov na plano, tu pa jih je doletela kruta toča. Ubila je tudi dva zajca v koruzi farne Podlog, ki ni več podobna koruzi.

Med potjo mi je dejal Satler Ivan-Domme: »Tod, kjer so sedaj travniki, je bil včasih hrastov gozd. Najstarejši ljudje vedo po-

Na take in podobne načine pačimo videz savinjskih domačij in uničujemo njih pristnost in skladnost

vedati, da do takrat, ko so porli gozd, nikoli ni tod tolkla toča, sedaj pa, saj si sam priča, skoraj vsako leto.«

Prekoračili smo Ložnico — z nama je bil tudi šofer Viki — in si ogledali žalostne ostanke Vrbačevega hmelja, Četinova pšenica in prav tako popolnoma stolčen Domnetov hmelj. Od tod smo tudi žalostni zrlji v pobočje Založ kje so še prejšnji dan zeleni in bogato obloženi vinogradi bili danes rjavi, kot po prvi spomladanski kopli.

Nazaj grede smo se pogovarjali o obrambi proti toči z raketi. Prav se mi zdi zapisati, da poslovno združenje »Styria« že resno misli na obrambo proti njej tudi v Savinjski dolini. Kakšna bo organizacija obrambe? Potrpimo in videli bomo.

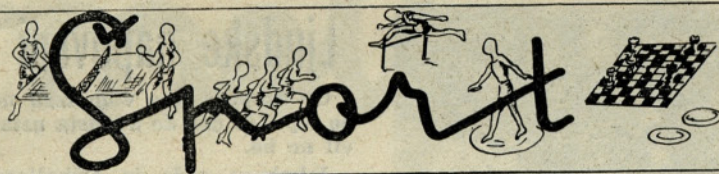
Lep pozdrav urednik

STE SLISALI...

... da porabimo danes v Jugoslaviji za ceste 15,4% narodnega dohodka, v Sloveniji 13, v Evropi 19, v ZDA 26, v Nemčiji pa kar 38%.

... da znaša povprečna poraba goriv na enega prebivalca v Jugoslaviji 90 l, v Sloveniji 193, v Italiji 213, na Švedskem 470, v Evropi pa 250 litrov.

... da prispeva vsak Jugoslovan za ceste letno 53 N-din, prebivalec Slovenije 91, Evrope 260 in Svice 850 novih din.

Dvojna zmaga KK Žalec na prvenstvu v kegljanju

Na kegljišču »Ingrad« v Celju je bilo občinsko sindikalno prvenstvo v kegljanju.

Kakor vsako leto, tako je tudi letos vladalo veliko zanimanje za to tekmovanje. Vodstvu tekmovanja se je prijavilo kar devet ekip, med njimi štirje predstavniki KK Žalec: Mesnine, Hmezad, Vransko in Mleko.

Istočasno so lahko nastopile le štiri ekipe, zato je bil izveden žreb. Obrati Hmezad, Vransko in Mleko so prišli v drugi niz tekmovanja, medtem ko so Mesnine prišle na vrsto šele na koncu. V prvem nizu tekmovanja, kjer ni bilo predstavnikov KK, so bili doseženi lepi rezultati, v vodstvu pa je bila TT Prebold s 479 podrtimi keglji.

V drugem nizu so nastopile tri ekipe KK. Že po prvih metih je bilo jasno, da bo borba ostra in da bodo rezultati iz prvega niza občutno presežni.

Izmed vseh je najbolje začela ekipa z Vranskega, vendar jim je ob koncu zmanjkalo moči in so za 12 kegljev zaostali za vodečim Preboldom.

Ekipa Mleka je nastopila pomlajena in ni bila kos ekipam na vrhu. Dosegla je sicer soliden rezultat 461 kegljev in tako zaostala za Juteksom le za 1 keglj.

Ekipa Hmezada je začela tekmovanje s precejšnjo nervozo, vendar se je še pravi čas zbrala, zmagala in tako po drugem nizu prešla v vodstvo s 500 keglji.

Zadnja je prišla na vrsto ekipa Mesnin, ki pa se med tekmovanjem ni dala zvesti. Z mirno igro in tudi s precej športne sreče je premočno zmagala in si tako priborila zmago.

Končni vrstni red:

1. KK Žalec obrat Mesnine	567 kegljev
2. KK Žalec obrat Hmezad	500 kegljev
3. TT prebold	479 kegljev
4. KK Žalec obrat Vransko	467 kegljev
5. Juteks Žalec	462 kegljev
6. KK Žalec obrat Mleko	461 kegljev
7. SIP Šempeter	454 kegljev
8. Cevomontaža	361 kegljev
3. TN Polzela	322 kegljev

Zmagovalni ekipi Mesnin in Hmezada sta nastopili v sledečih postavah:

Mesnine: Ivačič, Klajnšek, Tomažič, Masnak, Pečnik in Herman. Hmezad: Gosak, Jager, Kveder, Ulaga, Rus in Zagode.

Kakor vidimo iz tabele so obrati KK Žalec dosegli izreden uspeh, saj je dvojno zmago v tako množičnem tekmovanju res težko doseči. Nemala zasluga za ta uspeh gre vsekakor upravnemu odboru podjetja, ki je v lanskem letu prispeval sredstva za najemnino kegljišča in s tem omogočil članom kolektiva treninge in rekreacijo, obenem pa tudi možnost uveljavitve na Delavsko športnih igrah. Škoda je le, da sindikalni odbor pri KK Žalec nima več sredstev, ki bi jih lahko namenil za to vrsto rekreacije.

Res je, da so za najemnino kegljišča potrebna precejšnja sredstva, vendar bo škoda, če bomo vsled tega na tekmovanju prihodnje leto le postranski opazovalci brez možnosti, da bi posegli v borbo za prva mesta.

Rus Ferdinand

PGD OJSTRIŠKA VAS
PRIREDI 21. VII. OB 15. URI
PRI PIHELBI RTU

ob 65-letnici obstoja društva prvi zbor občinskih gasilskih praporov. Namenu bodo izročili novo motorno brizgalno. Sledi veselica. Igrajo »Štirje kovači«!

Vabljeni!

TA ČUDNI MALI SVET

Amsterdam — V nizozemski vasi Clinge so se v skednju zadušili in živi zgoreli trije dečki v starosti 4 do 5 let. Domnevajo, da so dečki od znotraj zapahnili vrata in se ob kupu slame igrali z vžigalicami.

Washington — Dnevno 50 ubitih. V medsebojnih obračunavanjih ameriških državljanov izgubi življenje vsake pol ure en človek. Lani so na primer krogle iz revolverjev ali pušk ubile 19.000 Američanov. Ena zadnjih žrtev pa je bil senator Robert Kennedy.

Orožje je mogoče v Ameriki kupiti tako kot cigarete.

Medtem ko skupina mlajših varovancev vrčca na Žovneku spi, se starejši otroci igrajo pod okriljem mogočnih dreves

(Nadaljevanje z 10. strani)

imajo baje svoj institut v neki stari pivovarni, imeli so pa takrat dva strokovnjaka — kano — Linkeja in Zatlerja.

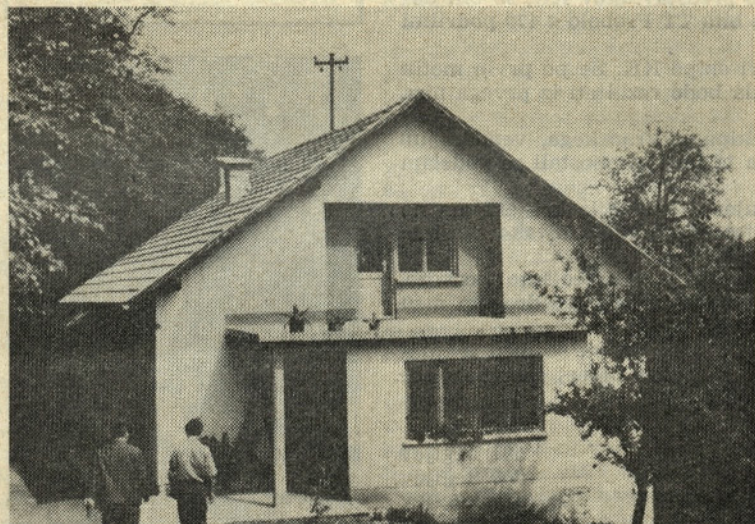
Jaz sam se našim strokovnjakom ponovno svetoval, naj stopijo v stik z nemškimi in češki strokovnjaki, saj je v medvojni dobi dr. ing. Blatny večkrat temeljito posegal s svojimi navsveti v razvoj našega hmeljarstva, pa so mi oni ki so razmere v hiši bolj poznali kot jaz, to odločno odsvetovali, češ, mi smo vso hmeljarsko učenost sami pojedli z največjo žlico. Zato smo pa dosegali tako sijajne uspehe!

Ko smo hmeljarji kmalu po osvoboditvi ustanavljali, gradili in opremljali institut, smo od njega pričakovali več.

Bezovničan

Delavci uprave na prijetnem sindikalnem izletu v Logarski dolini

Lenovškova domačija v Podgori. Oče Martin in sin Marjan pitata 6.500 piščancev v obnovljenem skednju. Da ne bodo trpeli pomanjkanja vode, sta napeljala 1500 m dolg vodovod in ga opremila kar s tremi velikimi rezervoarji

MED LOVCI

- Jaz grem najrajši na lov kadar grmi.
- Takrat imaš največjo priložnost na uspeh.
- Kako to misliš?
- Strela ti lahko ubije zajca!

DEVALVACIJA

- Očka, kaj je to devalvacija?
- Hm, devalvacija... To je nekako tako: razlika, koliko sem veljal pri mami pred poroko in po poroki!

Ljudske napovedi

Če drugega dne v mesecu ne bo lepo, se dež do avgusta ustavil ne bo.

Jakobova ajda in Ožbaltova repa sta malokdaj lepa.

PREGOVORI

Hvaležnost dobroto razveseli. Krivično blago pod streho, molji v zrnju.

Začetek vsakega dela bodi preudarek; pred vsakim dejanjem naj bo posvetovanje!

UGANKA

Zelena, košata,
po stebli kosmata.
Res čudna je roža,
če kdo jo poboža,
ljubezen odreče
in koj ga opeče.
(владар)

ZA SMEH

PRVIČ NA MORJU

- Poslušajte, domačin, ali je res vse to sama voda?
- O, ne, so tudi ribe vmes!

JEZIKOSLOVJE

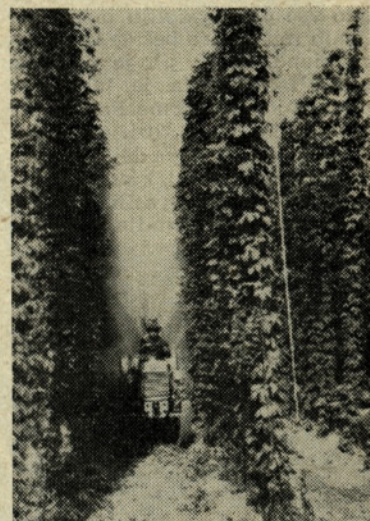
- Odkod pa je gasilski pozdrav »Na pomoč«?
- Najbrž od glagola pomočiti.

NA DOPUSTU

1. dan
— Jaz plačam vse!
2. dan
— Plačam!
3. dan
— Eno kislo vodo!

V OBROBNŠI ŠOLI

- No, otroci, kako imenujemo tisto, kar se nabira po pobočjih in teče v dolino, nazaj pa se vrača v drobnih kapljicah?
- Davki!

V veliko pomoč zaščitni službi so hmeljarji s traktorji, ki poškopijo kar precej hmelja

PRI HMEJARJU

- Ste bili zadovoljni s kosilom?
- Hvala, toda jedel sem že boljše.
- Že mogoče, toda ne pri nas!

ZAKAJ NE PREPROSTO

- Kaj počnete, tovariš profesor?
- Eksperimentiram. Iz mešanice krompirja, repe in živalskih odpadkov bi rad napravil margarino.
- Jaz pa čisto lahko iz tega naredim mast.
- Povejte mi, prosim, formulo.
- Saj je preprosto: z navedenim krmim svinje.

DENAR ALI ŽIVLJENJE

- se je zadrhl napadalec nad Rudija in mu pomolil revolver pod nos.
- Vzemite mi življenje, a denarja se ne dotaknite, ker ga rabim za stara leta.

Še to: malenkostna omilitev

- Zvezna uprava še vedno drži v svojih rokah številne take pristojnosti, ki bi jih bilo že zdavnaj treba prepustiti ne le republiškimi in občinskimi organom, marveč tudi gospodarstvu. Zato morajo odgovorni ljudje za vsako figo potovati v Beograd, kadar želijo kaj urediti.

Nekateri predlagajo za zdaj vsaj malenkostno omilitev problema: uvedbo dodatnih spalnih vagonov na progi Ljubljana — Beograd.

